The Diplomatic Interactions Quarterly
Vol. 3, No. 12, Winter 2025, Pp: 153-194
Http: www.dpiq.ir

Drivers of the Normalization of Relations between the United Arab Emirates and Israel: A Perspective on Covert Diplomacy

Amir Fallahi[1]
Seyed Hamzeh Safavi[2]

(Received: 28/07/2025 - Accepted: 18/10/2025)
DOI: 10.22034/dpiq.2026.599619.1106

Extended Abstract

Introduction

The normalization of relations between the United Arab Emirates (UAE) and Israel, formally announced in 2020 under the framework of the Abraham Accords, marked one of the most significant transformations in the contemporary political order of the Middle East. Although the agreement was publicly presented as a new diplomatic initiative, available evidence suggests that it was preceded

۱ M.A., Department of Regional Studies, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Iran. (A.fallahi@ut.ac.ir)
Orcid Code: https://orcid.org/0009-0002-3207-0639
۲ Assistant Professor, Department of Regional Studies, Faculty of Law and Political Science, University of Tehran, Iran. (Safavi@ut.ac.ir)
Orcid Code: https://orcid.org/0000-0002-4714-1340

by an extended process of covert, informal, and semi-official interactions between the two sides. For years, the absence of formal diplomatic relations did not prevent Emirati and Israeli officials, security institutions, private companies, and intermediaries from establishing limited channels of communication and cooperation. These contacts gradually expanded beyond security and intelligence matters to encompass economic, technological, diplomatic, sporting, and media-related activities.

Previous studies have primarily explained the normalization agreement in terms of security threats, economic interests, geopolitical transformations, and shifts in the regional policies of Arab states. However, the role of covert diplomacy in preparing the political and social conditions necessary for the transition from official confrontation to open cooperation has received comparatively limited and fragmented attention. Accordingly, the central problem addressed in this study concerns how covert diplomacy facilitated the gradual emergence, expansion, and eventual formalization of relations between the UAE and Israel, and how the respective interests and strategic calculations of the two parties contributed to this process.

Objective

This study aims to explain the evolution of Emirati–Israeli relations prior to the formal announcement of the Abraham Accords and to identify the principal factors that encouraged the UAE and Israel to move from covert contacts to overt diplomatic relations. It also seeks to clarify the functions of covert diplomacy in reducing political sensitivities, managing the domestic and regional costs of cooperation, building mutual confidence, and assessing the feasibility of establishing formal relations. By examining the interaction among security, economic, political, and technological considerations, the study seeks to provide an integrated explanation of the normalization process and its broader strategic implications for both parties and the regional order of the Persian Gulf.

Method

This research adopts a qualitative approach and employs a descriptive–analytical method. Data were collected through documentary and library-based research, drawing on academic books and articles, official statements and published documents, analytical reports, and credible media sources addressing the development of relations between the UAE and Israel. The collected materials were examined within the conceptual framework of covert diplomacy. This framework provides an analytical basis for investigating communications and negotiations conducted outside conventional and publicly acknowledged diplomatic channels, particularly in contexts where formal relations are either absent or politically costly. The evidence was organized thematically around the major dimensions of the bilateral relationship, including security and intelligence cooperation, perceptions of regional threats, economic and technological interests, leadership change, and the use of international, sporting, and media events. The analysis also differentiates among the covert, semi-public, and official stages of the relationship to explain how limited and deniable interactions gradually evolved into institutionalized diplomatic cooperation. Rather than treating the Abraham Accords as an isolated event, this study examines the agreement as the culmination of a longer historical and political process.

Findings

The findings demonstrate that the normalization of relations between the UAE and Israel resulted from the convergence of several interconnected factors rather than from a single diplomatic decision. Security and intelligence cooperation constituted one of the earliest and most influential foundations of the bilateral relationship. A shared perception of regional threats, particularly the growing regional influence of Iran and concerns regarding its political, military, and nuclear capabilities, created incentives for communication and

coordination. Covert channels enabled the two parties to exchange information, identify areas of common interest, and develop practical forms of cooperation without immediately incurring the political costs associated with formal diplomatic relations.

Economic and technological considerations also played a decisive role in advancing the relationship. The UAE's strategy of economic diversification and its efforts to reduce dependence on oil strengthened its interest in advanced technologies, cybersecurity, surveillance systems, water management, agriculture, healthcare, renewable energy, and knowledge-based industries. Israel possessed considerable capabilities in many of these fields and viewed cooperation with the UAE as an opportunity to gain access to an influential Arab market and expand its economic and technological presence in the Persian Gulf. Consequently, private companies, commercial intermediaries, and unofficial networks served as important channels for establishing initial contacts and translating shared interests into practical cooperation.

The findings further indicate that generational change within the UAE's leadership contributed to the emergence of a more pragmatic foreign policy orientation. The new leadership increasingly assessed relations with Israel through the prism of national interests, regional influence, security requirements, and economic modernization. Within this approach, the Palestinian issue retained its political significance but no longer represented an absolute obstacle to cooperation. This shift enabled Emirati decision-makers to distinguish their bilateral strategic interests from the traditional position that normalization should take place only following a comprehensive resolution of the Palestinian question.

International conferences, multilateral institutions, sporting competitions, cultural activities, and media interactions also contributed to the gradual public visibility of the relationship. These events provided controlled settings in which officials and representatives of both sides could interact without immediately establishing full diplomatic relations. Such encounters helped reduce

the symbolic sensitivity surrounding Israeli participation in the UAE and prepared regional and international audiences for a potential shift in bilateral relations. Covert diplomacy thus functioned not merely as a means of secret communication but also as a flexible mechanism for managing the transition from denial to limited acknowledgment and, ultimately, formal recognition.

The development of the relationship can be divided into three broadly distinguishable stages. During the first stage, contacts remained highly confidential and focused primarily on security, intelligence, and strategically sensitive matters. In the second stage, cooperation acquired a semi-public character through commercial relations, international meetings, technological exchanges, sporting events, and limited official encounters. In the final stage, the accumulated experience of cooperation, the convergence of strategic interests, and the gradual reduction of political sensitivities created the conditions necessary for formal normalization. The Abraham Accords, therefore, institutionalized a relationship that had already been developing rather than establishing one from the outset.

Conclusion

The study concludes that covert diplomacy played a central role in the formation and consolidation of relations between the UAE and Israel. It enabled both parties to identify shared interests, assess the reliability of one another, mitigate political risks, and gradually expand cooperation while the establishment of formal diplomatic relations remained politically sensitive. The Abraham Accords should therefore be understood as the culmination of a long-term process of confidence-building and strategic convergence rather than as the sudden beginning of bilateral relations.

Normalization provided the UAE with broader access to Israeli security, intelligence, and technological capabilities while supporting its ambitions for economic diversification and enhanced regional influence. For Israel, the agreement created opportunities to expand its geopolitical, diplomatic, and economic presence in the Persian Gulf

and reduce its regional isolation. At the regional level, this development demonstrated how changes in threat perceptions, leadership priorities, and national interests could transform established patterns of Arab–Israeli relations. The case also illustrates how covert diplomacy can lay the groundwork for formal agreements by managing opposition, reducing uncertainty, and gradually legitimizing forms of cooperation that were previously considered unacceptable. Nevertheless, the sustainability and regional legitimacy of these relations remain closely linked to broader developments in the Middle East, particularly the persistence of the Palestinian question and shifts in the regional balance of power.

Keywords: Abraham Accords, Covert Diplomacy, Israel, Normalization, Strategic Cooperation, United Arab Emirates.

How to Cite: Fallahi, A. & Safavi, S. H. (2025). Drivers of the Normalization of Relations between the United Arab Emirates and Israel: A Perspective on Covert Diplomacy. (e256229). *Diplomatic Interactions*, 3(12), 153-194. e256229 https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.599619.1106

فصلنامه تعاملات دیپلماتیک

سال سوم، شماره ۱۲، زمستان ۱۴۰۴، صفحات ۱۵۳-۱۹۴

Http: www.dpiq.ir

محرک‌های عادی‌سازی رابطه امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی از منظر دیپلماسی پنهان

امیر فلاحی [۱]- سید حمزه صفوی [۲]

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۶- تاریخ تصویب:۱۴۰۴/۰۷/۲۶)

DOI: 10.22034/dpiq.2026.599619.1106

چکیده

عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در قالب پیمان ابراهیم، اگرچه در سال ۲۰۲۰ رسمیت یافت، حاصل تصمیمی ناگهانی نبود و ریشه در روندی تدریجی از تعاملات پنهان و نیمه‌رسمی داشت. با وجود توجه پژوهش‌های پیشین به عوامل امنیتی، اقتصادی و ژئوپلیتیکی، نقش دیپلماسی پنهان در گذار این روابط از تقابل رسمی به همکاری آشکار، کمتر به‌صورت یکپارچه بررسی شده است. پژوهش حاضر با هدف تبیین چگونگی شکل‌گیری و تثبیت روابط دو طرف و شناسایی محرک‌ها و پیامدهای راهبردی آن انجام شده است. این پژوهش با رویکرد کیفی و روش توصیفی-تحلیلی انجام گرفته و داده‌های آن به شیوه اسنادی و کتابخانه‌ای، از طریق بررسی کتاب‌ها، مقالات علمی، گزارش‌های رسمی، اسناد منتشرشده و منابع رسانه‌ای گردآوری و بر اساس چارچوب مفهومی دیپلماسی پنهان تحلیل شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد همکاری‌های امنیتی و اطلاعاتی، ادراک تهدید مشترک از ایران، نیاز امارات به فناوری‌های پیشرفته و تنوع‌بخشی اقتصادی، تغییر نسلی در ساختار رهبری این کشور و بهره‌گیری از رویدادهای بین‌المللی، ورزشی و رسانه‌ای، مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز عادی‌سازی بوده‌اند. این تعاملات ابتدا از طریق کانال‌های محرمانه و شرکت‌های واسطه شکل گرفتند و سپس با کاهش تدریجی حساسیت‌ها، به روابط نیمه علنی انتقال یافتند. در مجموع، پیمان ابراهیم را نمی‌توان نقطه آغاز روابط دو طرف دانست، بلکه این پیمان مرحله نهایی فرایندی بلندمدت از اعتمادسازی و همگرایی منافع بود. این روند برای امارات دسترسی به ظرفیت‌های فناورانه و برای رژیم صهیونیستی نفوذ ژئوپلیتیکی و اقتصادی گسترده‌تر در خلیج‌فارس را فراهم کرد و الگویی از گذار مدیریت‌شده از روابط پنهان به همکاری رسمی ارائه داد.

واژگان کلیدی: امارات متحده عربی، پیمان ابراهیم، دیپلماسی پنهان، رژیم صهیونیستی، عادی‌سازی، همکاری امنیتی.

---

۱. کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، ایران. (A.fallahi@ut.ac.ir)

Orcid Code: https://orcid.org/0009-0002-3207-0639

۲. استادیار گروه مطالعات منطقه‌ای، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، ایران (Safavi@ut.ac.ir)

Orcid Code: https://orcid.org/0000-0002-4714-1340

مقدمه

تحولات ژئوپلیتیکی غرب آسیا در دهه‌های اخیر با دگرگونی در الگوهای ائتلاف، رقابت و تعامل بازیگران منطقه‌ای همراه بوده است. عادی‌سازی روابط برخی دولت‌های عربی با رژیم صهیونیستی از مهم‌ترین تغییرات راهبردی نظم منطقه‌ای است؛ تحولی که افزون بر معادلات سیاسی و امنیتی، حوزه‌های اقتصادی و فناورانه را نیز تحت تأثیر قرار داده است. توافق امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در چارچوب پیمان ابراهیم، نمونه برجسته این روند و نشانه گذار تدریجی بخشی از جهان عرب از تقابل سنتی به سیاست خارجی عمل‌گرایانه است. امارات از زمان تأسیس، در چارچوب مواضع رسمی جهان عرب از مسئله فلسطین حمایت می‌کرد و برقراری رابطه با رژیم صهیونیستی را نمی‌پذیرفت؛ بااین‌حال، تحولات داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، اولویت‌های سیاست خارجی آن را به‌تدریج تغییر داد. افزایش تهدیدهای امنیتی ادراک‌شده، رقابت‌های ژئوپلیتیکی در خلیج‌فارس، ضرورت تنوع‌بخشی اقتصادی در دوران پسافسیلی و تلاش برای ارتقای جایگاه بین‌المللی، امارات را به رویکردی عمل‌گرایانه‌تر سوق داد. در این چارچوب، همکاری با رژیم صهیونیستی، به دلیل برخورداری آن از ظرفیت‌های فناورانه، نظامی و اطلاعاتی، در محاسبات راهبردی ابوظبی اهمیت یافت. با وجود این، حساسیت افکار عمومی عرب نسبت به مسئله فلسطین و هزینه‌های مشروعیتی رابطه آشکار، مانع شکل‌گیری ناگهانی این مناسبات شد. ازاین‌رو، نزدیکی دو طرف ابتدا از طریق تعاملات محرمانه و غیررسمی در حوزه‌های امنیتی، اطلاعاتی، اقتصادی و فناورانه آغاز شد و سپس با بهره‌گیری از مجاری دیپلماتیک، رسانه‌ای، ورزشی و فرهنگی گسترش یافت.

بررسی این روند از منظر دیپلماسی پنهان نشان می‌دهد دولت‌ها چگونه در وضعیت تعارض میان منافع راهبردی و محدودیت‌های سیاسی و هویتی، از کانال‌های غیرعلنی برای اعتمادسازی، آزمون همکاری و کاهش هزینه‌های داخلی و منطقه‌ای استفاده می‌کنند. بر این اساس، مسئله اصلی پژوهش آن است که عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی چگونه و در چه چارچوبی شکل گرفت و چه پیامدهایی برای دو طرف داشت؟ هدف پژوهش، تبیین فرایند شکل‌گیری و تثبیت این روابط با تمرکز بر نقش

تعاملات پنهان و غیررسمی است. استدلال اصلی پژوهش آن است که پیمان ابراهیم آغاز رابطه دو طرف نبود، بلکه صورت رسمی فرایندی چندلایه و بلندمدت بود که بر اثر همگرایی منافع و تغییر محاسبات راهبردی شکل گرفت. فهم این فرایند می‌تواند به شناخت دقیق‌تر الگوهای جدید همگرایی و آینده نظم سیاسی و امنیتی غرب آسیا کمک کند.

بیان مساله

عادی‌سازی روابط میان رژیم صهیونیستی و کشورهای عربی، به‌ویژه دولت‌های حاشیه خلیج‌فارس، یکی از مهم‌ترین تحولات ژئوپلیتیکی غرب آسیا در دهه اخیر به شمار می‌آید. در این میان، عادی‌سازی روابط میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در قالب «توافق ابراهیم» نه‌تنها به دلیل جایگاه اقتصادی و سیاسی امارات در منطقه، بلکه به سبب سابقه تاریخی این کشور در مخالفت رسمی با رژیم صهیونیستی و حمایت از مسئله فلسطین، اهمیتی دوچندان دارد. امارات متحده عربی از زمان تأسیس خود در سال ۱۹۷۱، به‌ویژه در دوره رهبری شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، هرگونه رابطه با رژیم صهیونیستی را غیرقانونی و مغایر با منافع جهان عرب تلقی می‌کرد و خود را متعهد به آرمان‌های ناسیونالیسم عربی و حمایت از فلسطینیان می‌دانست. با این حال، اعلام رسمی عادی‌سازی روابط در سال ۲۰۲۰ نشان داد که سیاست خارجی این کشور دستخوش تحولی بنیادین شده است؛ تحولی که صرفاً نمی‌توان آن را نتیجه یک تصمیم ناگهانی یا فشار خارجی مقطعی دانست(سرخیل، ۱۴۰۴: ۱۰۱).

بررسی دقیق این تحول نشان می‌دهد که عادی‌سازی روابط میان ابوظبی و تل‌آویو محصول روند تدریجی، چندلایه و مدیریت‌شده بوده است که ریشه‌های آن به دهه‌ها پیش بازمی‌گردد. برخلاف الگوهای پیشین عادی‌سازی روابط رژیم صهیونیستی با مصر و اردن که در پی جنگ و مذاکرات رسمی شکل گرفتند، روند نزدیکی امارات و رژیم صهیونیستی عمدتاً در بستر روابط پنهان، همکاری‌های غیررسمی و همگرایی تدریجی منافع امنیتی، سیاسی، فناورانه و اقتصادی پیش رفته است. در این چارچوب، رژیم صهیونیستی با بهره‌گیری از دیپلماسی مخفیانه و تلاش برای تحریک و پاسخ‌گویی به نیازهای راهبردی امارات، به‌ویژه در حوزه‌های امنیتی و فناوری، توانست زمینه‌های لازم

برای گذار از تقابل رسمی به همکاری عملی را فراهم سازد. از سوی دیگر، تحولات داخلی امارات متحده عربی، به‌ویژه تغییر نسل رهبران و انتقال مرکز ثقل تصمیم‌گیری به امیرنشین ابوظبی و شخص محمد بن زاید آل نهیان، نقش تعیین‌کننده‌ای در تسریع این روند داشته است. نسل جدید رهبران امارات با فاصله‌گیری از رویکردهای ایدئولوژیک پیشین و با اولویت دادن به بقا، ثبات داخلی و ارتقای جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی کشور، سیاست خارجی عمل‌گرایانه‌تری را در پیش گرفتند. در این چارچوب، مسئله فلسطین که پیش‌تر یکی از خطوط قرمز سیاست خارجی امارات محسوب می‌شد، به‌تدریج از جایگاه یک متغیر تعیین‌کننده به متغیری تابع در محاسبات راهبردی این کشور تبدیل شد. هم‌زمان، افزایش ادراک تهدید مشترک از سوی جمهوری اسلامی ایران، گسترش نفوذ محور مقاومت و پیامدهای بیداری اسلامی، زمینه هم‌سویی هرچه بیشتر منافع امنیتی امارات و رژیم صهیونیستی را فراهم کرد.

با وجود این، به دلیل حساسیت افکار عمومی جهان عرب نسبت به مسئله فلسطین و هزینه‌های مشروعیتی آشکارسازی رابطه با رژیم صهیونیستی، امارات و تل‌آویو ناگزیر بودند این همگرایی را در قالب لایه‌های پنهان و غیررسمی پیش ببرند. همکاری‌های امنیتی و اطلاعاتی، تبادلات فناورانه، تعاملات اقتصادی غیرعلنی، مشروعیت سازی ورزشی و آماده‌سازی رسانه‌ای از جمله ابزارهایی بودند که در این مسیر به کار گرفته شدند و به‌تدریج بستر اجتماعی و سیاسی لازم برای اعلام رسمی عادی‌سازی روابط را فراهم ساختند. در نهایت، توافق ابراهیم را می‌توان نقطه آشکار یک فرایند بلندمدت دانست که پیش‌تر در سطوح مختلف شکل‌گرفته و تثبیت‌شده بود.

با توجه به جایگاه رژیم صهیونیستی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین تهدیدهای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران و نقش امارات متحده عربی به‌عنوان یکی از همسایگان و شرکای مهم اقتصادی ایران، فهم دقیق روند برقراری این رابطه و پیامدهای آن، از اهمیت راهبردی برخوردار است. این مقاله به دنبال پاسخ به آن است که عادی‌سازی روابط میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی چگونه و در چه چارچوبی شکل‌گرفته و این روند چه پیامدهایی برای طرفین به همراه داشته است؟ در پاسخ به این سؤال، فرضیه پژوهش بر این

اساس استوار است که برقراری رابطه میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی نه در قالب یک تصمیم ناگهانی، بلکه بر پایه دیپلماسی مخفیانه و طی روندی گام‌به‌گام و مرحله‌ای شکل‌گرفته و در حوزه‌های امنیتی، سیاسی، فناورانه و اقتصادی، منافع متقابل و متنوعی را برای دو طرف به دنبال داشته است.

همچنین این پژوهش با رویکرد کیفی و راهبرد مطالعه موردی، فرایند تحول روابط امارات و رژیم صهیونیستی را از تماس‌های گزارش‌شده در دهه ۱۹۹۰ تا عادی‌سازی سال ۲۰۲۰ بررسی می‌کند. انتخاب مورد به امکان مطالعه همکاری پیش از برقراری روابط رسمی و مشاهده تغییر تدریجی سطح آشکار بودن تماس‌ها مربوط است. داده‌های پژوهش از کتاب‌ها، مقالات علمی، اسناد منتشرشده، اظهارات مقام‌ها و گزارش‌های رسانه‌ای گردآوری شده‌اند. روش تحلیل، بازسازی توالی رویدادها و تطبیق شواهد با مدل سه مرحله‌ای است. در این بررسی، نوع تماس، بازیگران، میزان علنی بودن و ارتباط هر رویداد با تداوم یا تغییر رابطه مبنای تفسیر قرار می‌گیرد. با استفاده از منطق ردیابی فرایند، تقدم زمانی یک رخداد از شواهد مربوط به سازوکار اثرگذاری آن تفکیک می‌شود . توضیح‌های جایگزین، از جمله منافع امنیتی، الزامات میزبانی رویدادهای بین‌المللی و نقش آمریکا، نیز در تحلیل لحاظ می‌شوند. اعتبار شواهد با توجه به منشأ گزارش، نزدیکی منبع به رویداد و وجود تأیید یا تکذیب ارزیابی می‌شود. گزارش‌های مبتنی بر منابع ناشناس مبنای نتیجه‌گیری قطعی قرار نمی‌گیرند. محدودیت دسترسی به اسناد محرمانه و نبود داده مستقیم درباره نگرش عمومی، دامنه استنباط درباره انگیزه تصمیم گیران و پذیرش اجتماعی عادی‌سازی را محدود می‌کند.

پیشینه پژوهش

عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی، به‌ویژه پس از امضای پیمان ابراهیم، در سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران روابط بین‌الملل و مطالعات غرب آسیا قرار گرفته است. بااین‌حال، ادبیات موجود از نظر توجه به فرایند شکل‌گیری روابط و ابعاد داخلی و پنهان آن، همچنان با کاستی‌هایی همراه است.

اولریخسن (۲۰۱۶) نشان می‌دهد که روابط رژیم صهیونیستی با دولت‌های عربی خلیج‌فارس پیش از عادی‌سازی رسمی، از طریق همکاری‌های محدود اقتصادی و امنیتی شکل‌گرفته و به‌تدریج زمینه نزدیکی سیاسی را فراهم کرده است. وی با تأکید بر عمل‌گرایی سیاست خارجی امارات، این کشور را از بازیگران پیشگام این روند می‌داند. فتح‌آبادی و خسروی (۱۴۰۴) در مقاله خود تأکید دارند پیمان ابراهیم زمینه‌ساز واگرایی هرچه بیشتر و ظهور یک بلوک جدید در خاورمیانه شده است. دارویچ (۲۰۱۹) نیز کاهش اهمیت ایدئولوژی پان‌عربیسم و افزایش نگرانی‌های امنیتی را از عوامل تغییر رویکرد دولت‌های عربی نسبت به رژیم صهیونیستی برمی‌شمارد. از نظر او، عادی‌سازی بیش از آنکه محصول تغییر هویتی باشد، نتیجه محاسبات راهبردی دولت‌ها در محیط امنیتی جدید منطقه است.

بیانکو (۲۰۲۰) با تمرکز بر رقابت‌های ژئوپلیتیکی خلیج‌فارس، ادراک تهدید مشترک را عامل همگرایی غیررسمی امارات و رژیم صهیونیستی می‌داند و آن را بخشی از راهبرد موازنه سازی دولت‌های خلیج‌فارس ارزیابی می‌کند. لاندو (۲۰۲۰) نشان می‌دهد که تعاملات اقتصادی و فناورانه در حوزه‌های کم‌حساسیت، ضمن کاهش حساسیت‌های سیاسی، افکار عمومی را برای پذیرش روابط رسمی آماده کرده و مرحله‌ای انتقالی میان روابط پنهان و آشکار پدید آورده است. کوهن و همکاران (۲۰۲۳) نیز استدلال می‌کنند که امارات با بهره‌گیری از قدرت نرم و سیاست خارجی اقتصادمحور، روابط خود با رژیم صهیونیستی را در چارچوبی عمل‌گرایانه توسعه داده و توافق نهایی را بر پایه فرایندی تدریجی از اعتمادسازی شکل داده است.

در مجموع، پژوهش‌های پیشین نقش عوامل امنیتی، اقتصادی و ژئوپلیتیکی را در نزدیکی دو طرف توضیح داده‌اند، اما تعامل این عوامل با دیپلماسی پنهان و چگونگی گذار از همکاری‌های محرمانه به روابط رسمی، کمتر به‌صورت منسجم بررسی شده است. پژوهش حاضر با تمرکز بر این خلأ، روند شکل‌گیری و تثبیت روابط دو طرف را از منظر دیپلماسی پنهان تحلیل می‌کند.

جدول ۱. پیشینه پژوهش

نویسنده (سال)	موضوع	یافته اصلی	خلأ
اولریخسن (۲۰۱۶)	سیاست خارجی خلیج‌فارس	روابط غیررسمی پیش از عادی‌سازی	کم‌توجهی به عوامل داخلی امارات
دارویچ (۲۰۱۹)	تغییر سیاست خارجی عربی	نقش محاسبات امنیتی	عدم بررسی روند پنهان
بیانکو (۲۰۲۰)	رقابت ژئوپلیتیکی منطقه	ادراک تهدید مشترک	فقدان تحلیل تاریخی
لاندو (۲۰۲۰)	روابط غیرعلنی عربی- اسرائیلی	نقش همکاری‌های اقتصادی	کم‌توجهی به امنیت
کوهن و همکاران (۲۰۲۳)	دیپلماسی امارات	سیاست عمل‌گرایانه	عدم تمرکز بر دیپلماسی پنهان

(ترسیم: نویسندگان)

چارچوب تحلیلی دیپلماسی پنهان

دیپلماسی پنهان[1] به تعاملات، مذاکرات و همکاری‌هایی گفته می‌شود که خارج از کانال‌های رسمی و علنی سیاست خارجی و در چارچوب محرمانه میان دولت‌ها انجام می‌گیرد. این نوع دیپلماسی معمولاً زمانی به کار گرفته می‌شود که برقراری رابطه آشکار با هزینه‌های سیاسی، هویتی یا امنیتی بالا همراه باشد و دولت‌ها برای پیشبرد منافع خود ناگزیر به استفاده از کانال‌های غیررسمی شوند(Berridge, 2015) . از منظر نظری، دیپلماسی پنهان یکی از ابزارهای سنتی سیاست قدرت در روابط بین‌الملل محسوب می‌شود. کسینجر نشان می‌دهد که بسیاری از توافقات مهم بین‌المللی از جمله نزدیکی آمریکا و چین در دهه ۱۹۷۰، ابتدا از طریق مذاکرات محرمانه شکل گرفته‌اند. به باور او، محرمانگی امکان انعطاف‌پذیری، کاهش فشار افکار عمومی و آزمون گزینه‌های مختلف را برای رهبران فراهم می‌کند (Kissinger, 1994) . ویژگی اصلی دیپلماسی پنهان، استفاده از کانال‌های غیررسمی مانند میانجی‌های ثالث، دیدارهای محرمانه، ارتباطات اطلاعاتی و همکاری‌های غیرعلنی است. این کانال‌ها به دولت‌ها اجازه می‌دهد بدون تعهد رسمی یا هزینه‌های آشکار، زمینه‌های اعتمادسازی را ایجاد کنند. بیریج تأکید می‌کند که

1 Secret/Covert Diplomacy

چنین تعاملاتی اغلب مقدمه‌ای برای گذار به روابط رسمی محسوب می‌شوند و نقش «پل ارتباطی» میان خصومت و همکاری را ایفا می‌کنند(Berridge, 2015) .

یکی دیگر از مؤلفه‌های کلیدی این چارچوب، نقش نهادهای امنیتی و اطلاعاتی است. آلدریچ نشان می‌دهد که سرویس‌های اطلاعاتی در بسیاری از موارد به‌عنوان بازیگران اصلی دیپلماسی پنهان عمل می‌کنند، زیرا امکان انکار رسمی و انعطاف عملیاتی بیشتری نسبت به دستگاه دیپلماسی دارند(Aldrich, 2010) . این نهادها می‌توانند همکاری‌های امنیتی، تبادل اطلاعات و هماهنگی‌های راهبردی را در شرایطی پیش ببرند که روابط رسمی وجود ندارد. دیپلماسی پنهان همچنین با مفهوم «عادی‌سازی تدریجی» پیوند دارد. پینفاری استدلال می‌کند که دولت‌ها در روابط خصمانه ابتدا در حوزه‌های کم‌حساسیت مانند اقتصاد، فناوری یا نهادهای بین‌المللی همکاری می‌کنند و سپس به حوزه‌های سیاسی و امنیتی وارد می‌شوند. این روند باعث کاهش تدریجی تابوهای سیاسی و آماده‌سازی افکار عمومی برای پذیرش روابط رسمی می‌شود(Pinfari, 2011) .

افزون بر این، دیپلماسی پنهان را می‌توان نوعی سازوکار مدیریت تعارض نیز تلقی کرد که به دولت‌ها امکان می‌دهد بدون تغییر رسمی در مواضع اعلامی، به تعدیل تدریجی رفتار خارجی خود بپردازند. در چنین چارچوبی، محرمانگی نه‌تنها ابزار، بلکه بخشی از راهبرد کلان برای کنترل پیامدهای داخلی و منطقه‌ای تعاملات محسوب می‌شود. بر این اساس، شکل‌گیری روابط میان دولت‌هایی که فاقد روابط رسمی هستند، اغلب نتیجه یک فرآیند طولانی تعاملات محرمانه است. در این فرآیند، همکاری‌های غیرعلنی اعتماد متقابل ایجاد کرده و هزینه‌های سیاسی آشکارسازی رابطه را کاهش می‌دهد. در نهایت، زمانی که شرایط داخلی و منطقه‌ای مساعد شود، این روابط پنهان به سطح رسمی منتقل می‌شوند. کاربست این چارچوب در تحلیل عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی نشان می‌دهد که توافق رسمی نه نقطه آغاز، بلکه مرحله پایانی روند طولانی تعاملات محرمانه بوده است؛ روندی که شامل همکاری‌های امنیتی، فناورانه، اقتصادی و اجتماعی در قالب کانال‌های غیررسمی بوده و به‌تدریج زمینه اعتمادسازی و کاهش حساسیت‌های سیاسی را فراهم کرده است.

نمودار ۱. نحوه شکل‌گیری دیپلماسی پنهان میان امارات و رژیم صهیونیستی

(ترسیم: نویسندگان)

برای عملیاتی سازی مفهوم «دیپلماسی پنهان» در این پژوهش، این متغیر به مجموعه‌ای از شاخص‌های قابل سنجش تفکیک می‌شود که امکان تطبیق آن با شواهد تجربی را فراهم می‌کند. این شاخص‌ها شامل: (۱) وجود کانال‌های ارتباطی محرمانه مانند دیدارهای مخفی در کشورهای ثالث، نقش‌آفرینی سرویس‌های اطلاعاتی و استفاده از مشاوران و شرکت‌های پوششی؛ (۲) همکاری‌های امنیتی—اطلاعاتی غیرعلنی از جمله تبادل داده درباره تهدیدات مشترک، انتقال فناوری‌های نظارتی و سایبری و هماهنگی راهبردی در قبال ایران؛ (۳) تعاملات اقتصادی پنهان از طریق شرکت‌های واسطه، تجارت غیرمستقیم و دفاتر تجاری غیررسمی؛ (۴) دیپلماسی فناوری به‌عنوان ابزار اعتمادسازی اولیه و ایجاد وابستگی زیرساختی؛ (۵) بهره‌گیری از نهادها و رویدادهای بین‌المللی به‌عنوان پوشش تماس‌های فنی و غیرسیاسی؛ (۶) لایه‌های نیمه علنی مشروعیت سازی مانند رویدادهای ورزشی، فعالیت‌های رسانه‌ای و شکل‌گیری تدریجی جامعه یهودی در امارات؛ و (۷) لابی‌گری مشترک در ایالات‌متحده برای انتقال پیام‌های امنیتی و تأثیرگذاری بر سیاست‌های منطقه‌ای. تحقق تدریجی این شاخص‌ها نشان‌دهنده گذار از تعاملات کاملاً محرمانه به روابط نیمه علنی و در نهایت عادی‌سازی رسمی است.

محرک‌های چندلایه عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی

بررسی روند عادی‌سازی روابط میان امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی بدون تحلیل محرک‌های اصلی شکل‌دهنده این فرایند، امکان‌پذیر نیست. ازاین‌رو، تحلیل این محرک‌ها می‌تواند درک دقیق‌تری از ماهیت واقعی روند عادی‌سازی و چگونگی گذار از تعاملات پنهان به روابط رسمی میان امارات و رژیم صهیونیستی ارائه دهد.

مرحله نخست: تکوین و تداوم روابط پنهان

محرک سازی از طریق تبادلات فناوری

یکی از راهبردهای اصلی رژیم صهیونیستی برای جلب توجه دیگر کشورها، تصویرسازی گسترده از توانمندی‌های فناورانه خود است که می‌توان آن را نوعی «دیپلماسی فناوری» دانست (Adamsky, 2017,P. 124) . نتانیاهو در سال ۲۰۱۸ با اشاره به این رویکرد بیان کرد بسیاری از دولت‌های عربی دیگر اسرائیل را دشمن تلقی نمی‌کنند و به دنبال بهره‌گیری از فناوری‌های آن برای توسعه اقتصادی خود هستند و این روند می‌تواند به عادی‌سازی روابط منجر شود (Netanyahu, 2017) . این نگاه حاصل تجربه‌ای تدریجی بود که از دهه ۱۹۹۰ و با ارسال اولین سیگنال‌های نیاز فناوری از سوی امارات آغاز شد. در سال ۱۹۹۴ و پس از توافق اسلو، امارات درخواست خرید جنگنده‌های اف-۱۶ را مطرح کرد. این موضوع از سوی آمریکا به دیپلمات رژیم صهیونیستی منتقل شد و زمینه تماس مستقیم با امارات فراهم گردید (Entous, 2018) . این ارتباط از طریق مشاوران نزدیک محمد بن زاید مانند سندرا چارلز و جمال السویدی پیگیری شد. السویدی با تأسیس «مرکز مطالعات و تحقیقات راهبردی امارات» بستری برای تعامل مقامات امارات با نخبگان یهودی و سیاست‌گذاران آمریکایی ایجاد کرد که به مسیر ارتباطی با صهیونیست‌ها تبدیل شد . در ادامه، با اطلاع محمد بن زاید از وجود فناوری صهیونیستی در جنگنده‌ها، قرارداد خرید نهایی شد و نخستین گام ارتباط مستقیم در جهت منافع راهبردی امارات برداشته شد (Middle East Monitor, 2018; Entous, 2018).

این روند به دیدارهای مخفی سطح بالاتر منجر شد؛ از جمله ملاقات رئیس موساد با حمدان بن زاید در ژنو که اولین دیدار رسمی میان مقام صهیونیستی و یکی از اعضای خاندان حاکم امارات محسوب می‌شد. امارات در این مذاکرات خواستار عدم مخالفت اسرائیل با فروش جنگنده‌ها و ایجاد کانال ارتباطی دوطرفه بر اساس تهدید مشترک ایران شد (Entous, 2018; Ravid, 2021) . این تعامل باعث شد رژیم صهیونیستی مخالفتی با فروش اف-۱۶ نشان ندهد و اعتماد اولیه شکل بگیرد و ابوظبی اهمیت این روابط را در دستیابی به امتیازات واشنگتن درک کند. با شکست روندهای صلح و وقوع انتفاضه دوم، روابط به سمت محرمانگی رفت اما همکاری‌ها ادامه یافت. در سال ۲۰۰۶ و هم‌زمان با ازسرگیری برنامه غنی‌سازی ایران، امارات برای تقویت زیرساخت‌های اطلاعاتی «مرکز شناسایی فضایی» را ایجاد کرد. این مرکز با شرکت ایمج‌ست همکاری کرد و به داده‌های ماهواره‌های اروس دسترسی یافت که برای پایش تأسیسات ایران طراحی شده بودند (Israel21c, 2009).

برای دسترسی به فناوری‌های پیشرفته، امارات از واسطه‌هایی مانند متی کوچاوی استفاده کرد. وی با تأسیس شرکت لاجیک اینداستریز و ایجاد شرکت پوششی در سوئیس، شبکه‌ای برای انتقال فناوری و خدمات امنیتی به امارات ایجاد کرد. در این چارچوب شرکت‌هایی در ابوظبی تأسیس شدند که تحت هدایت اتباع اماراتی فعالیت می‌کردند (Donaghy, 2015). هم‌زمان، با تأسیس سازمان زیرساخت‌های حیاتی ملی، پروژه «سپر امنیتی» برای حفاظت از زیرساخت‌های حیاتی امارات اجرا شد. این پروژه در قراردادی چندمیلیاردی با شرکت‌های مرتبط با شبکه کوچاوی اجرا شد و عملاً بخش مهمی از سیستم‌های امنیتی امارات به شرکت‌های امنیتی صهیونیستی وابسته شد (Melman, 2008; Emirates News Agency, 2008). پس از آن سیستم نظارتی «چشم شاهین» راه‌اندازی شد که امکان رصد گسترده افراد در امارات را فراهم می‌کرد (Gulf News, 2018; Ferziger & Waldman, 2017) . در ادامه این روند، صادرات تجهیزات نظامی و امنیتی صهیونیستی به امارات آغاز شد .قرارداد خرید پهپاد در قالب پروژه سی‌ولف نیز نمونه‌ای از همکاری نظامی بود، هرچند با مخالفت وزارت دفاع اسرائیل متوقف شد و

محدودیت‌های همکاری مخفی را نشان داد .با این حال امارات در سال ۲۰۱۱ حدود ۳۰۰ میلیون دلار فناوری نظامی صهیونیستی خریداری کرد(Ahronheim, 2018) . در حوزه هسته‌ای نیز تعاملات غیرمستقیم نقش مهمی داشت. امارات در سال ۲۰۰۹ توافق همکاری هسته‌ای با آمریکا امضا کرد و برنامه هسته‌ای خود را آغاز نمود (Emirates Nuclear Energy Company, 2023; IAEA, 2012). رژیم صهیونیستی برخلاف رویکرد سخت‌گیرانه خود در قبال سایر کشورهای عربی، با استفاده نکردن از لابی‌های خود در واشنگتن، عملاً این مسیر را برای امارات تسهیل کرد (Shezaf & Donaghy, 2016; Stewart, 2010).

توانمندی‌های سایبری و جاسوسی نیز بخش مهمی از همکاری‌ها بود. رژیم صهیونیستی به یکی از تأمین‌کنندگان اصلی تجهیزات امنیتی امارات تبدیل شد. از سال ۲۰۱۰ همکاری میان شرکت‌های سایبری مانند گروه NSO شکل گرفت که نرم‌افزار جاسوسی پگاسوس را تولید کرد(The New York Times, 2018) . این نرم‌افزار امکان دسترسی کامل به اطلاعات تلفن همراه را فراهم می‌کرد(Marczak & Scott-Railton, 2016) . امارات از سال ۲۰۱۳ از این فناوری برای مقابله با تهدیدات منطقه‌ای و داخلی استفاده کرد. در عملیات «شاهین پنهان» نیز برای نظارت بر مخالفان داخلی مورد استفاده قرار گرفت (Marczak & Scott-Railton, 2016). مواردی از استفاده از این فناوری شامل نظارت بر فعالان حقوق بشر و مقامات کشورهای منطقه گزارش شده است.

تمرکز امارات بر فناوری سایبری باعث تأسیس شرکت دارک‌متر در سال ۲۰۱۵ شد که در آن نیروهای سابق موساد و واحد ۸۲۰۰ استخدام شدند(Alestiklal, 2021) . بنیان‌گذار این شرکت اسرائیل را قدرت اصلی سایبری منطقه دانسته و همکاری با آن را ضروری توصیف کرده است(Gambrell, 2018) . از آنجا که صادرات فناوری‌های پیشرفته نیازمند مجوز نهادهای دفاعی اسرائیل است، ارائه فناوری‌هایی مانند پگاسوس به امارات قطعاً با مجوز سطوح عالی انجام شده است (Srivastava, 2018; Kirkpatrick & Ahmed, 2018). در مجموع، این همکاری‌ها نمونه‌ای از دیپلماسی فناوری رژیم

صهیونیستی محسوب می‌شود که علاوه بر منافع اقتصادی، موجب شکل‌گیری همگرایی امنیتی پنهان میان طرفین شد.

همسوسازی از طریق تبادلات سیاسی، امنیتی و نظامی

مقامات سیاسی و امنیتی رژیم صهیونیستی تا پیش از سال ۲۰۰۶، همتایان اماراتی خود را عمدتاً در کشورهای ثالث، کنفرانس‌ها یا نشست‌ها می‌دیدند، اما دستور کار رسمی و منظمی برای ایجاد ارتباط عمیق امنیتی-سیاسی وجود نداشت. در سال ۲۰۰۶ آریل شارون، نخست‌وزیر وقت رژیم صهیونیستی، مئیر داگان رئیس وقت موساد را موظف به برقراری رابطه با کشورهای میانه‌رو سنی منطقه کرد. در نتیجه، افسران موساد بر مبنای منافع مشترک به سمت ارتباط‌گیری گسترده‌تر با دستگاه امنیتی امارات حرکت کردند و دیدارهایی میان طرفین صورت گرفت؛ همچنین دو طرف متعهد شدند وجود این روابط را محرمانه نگه دارند (سبوتنیک عربی، ۲۰۲۰). در بُعد سیاسی، نتانیاهو از زمان ورود به دفتر نخست‌وزیری در سال ۲۰۰۹ تلاش کرد با سران ارشد کشورهای خلیج‌فارس که روابط رسمی با آن‌ها نداشت ملاقات کند. در دوره او، روابط رژیم با امارات از مرحله اولیه «ارائه فناوری» به تعاملات سیاسی دوجانبه ارتقا یافت و حول هدف مشترک متقاعد کردن دولت اوباما برای تداوم سیاست مهار تهران شکل گرفت. در سال ۲۰۰۹، یعقوب هاداس در گفت‌وگو با جفری فلتمن از تماس‌هایش با مقامات خلیج‌فارس درباره ایران سخن گفت و فلتمن گزارش را به واشنگتن ارسال کرد؛ گزارشی که بعدتر ویکی‌لیکس منتشر کرد و در آن آمده بود: «عرب‌ها به اسرائیل گفتند متقاعد نشده‌اند که ایالات‌متحده می‌داند با ایران چه باید بکند... اسرائیل، روابط آرام خود را با کشورهای عربی ادامه می‌دهد و از موضع امارات در برابر ایران راضی است» (WikiLeaks, 2009) . در این چارچوب، ابوظبی علاوه بر نگرانی از قدرت ایران، به استفاده از نفوذ تل‌آویو در واشنگتن نیز می‌اندیشید و چون احساس می‌کرد آمریکا به دیدگاه‌هایش توجه کافی ندارد، تل‌آویو را واسطه انتقال پیام‌ها قرار داد. به نقل از لوئیس مورنو، سفیر وقت آمریکا در تل‌آویو، «آن‌ها باور دارند که اسرائیل می‌تواند معجزه کند» و از سوی دیگر، برای تل‌آویو روابط گسترده تجاری و مالی امارات با ایران به سبب کارکرد آن در فشار بر ایران مهم بود، هرچند «ابوظبی

نمی‌تواند آنچه را که در خفا درباره ایران می‌گوید، به‌صورت آشکار و مستقیم انجام دهد» (WikiLeaks, 2009).

طبق اطلاعات فاش‌شده، این گفت‌وگوهای غیررسمی در سال ۲۰۰۹ به تلاش‌های مشترک و علنی برای لابی‌گری در واشنگتن تبدیل شد. اندکی پس از مراسم تحلیف اوباما در ژانویه ۲۰۰۹، یوسف العتیبی سفیر امارات در آمریکا همراه با سالای مریدور با دنیس راس دیدار کردند و مشترکاً خواستند در برابر تهران هیچ امتیازی داده نشود و تأکید کردند مهم‌ترین شرکای منطقه‌ای آمریکا هم‌نظر هستند (Entous, 2018) . این سطح همکاری «واقعی و عملی» و «فراتر از اشتراک‌گذاری اطلاعات» بود. با وجود تلاش نتانیاهو برای ترتیب دادن دیدار با محمد بن زاید در فاصله ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ و حتی میانجی‌گری تونی بلر، این ملاقات در آن زمان محقق نشد. ارتباطات پنهان سیاسی-امنیتی از طریق دیدارهای مخفی و کنفرانس‌های بین‌المللی گسترش یافت. اواخر ۲۰۱۰ هیئتی از افسران ارشد پلیس رژیم صهیونیستی در نشست اینترپل در امارات حاضر شد و گزارش شد که آنان «به‌طور اتفاقی» با ضاحی خلفان دیدار کردند و تنشی دیده نشد(Davidson, 2013,P. 178) . خلفان بعدها در توییتر نوشت نباید با یهودیان مانند دشمن رفتار کرد و حتی از «پسرعمو» بودن سخن گفت و در توئیت دیگری اظهار کرد یهودیان شایسته داشتن دولت هستند. هم‌زمان نام او با پرونده ترور المبحوح در دبی (۲۰۱۰) گره خورد: او مستندات عملیات موساد را منتشر کرد و خواستار تعقیب عوامل و محاکمه داگان شد(CNN, 2010) . با این حال، ادی کوهن در سال ۲۰۱۸ مدعی بازدید مخفیانه خلفان از اسرائیل و نقش او و محمد دحلان در ترور شد؛ خلفان این ادعا را رد کرد (أحبلا، ۲۰۱۸). واکنش تند مقامات امارات در زمان ترور، از جمله اظهارات عبدالله بن زاید درباره لزوم پاسخگویی عاملان و حفاظت از «شهرت» کشور و نیز دستور محمد بن زاید برای قطع روابط امنیتی (Bergman & Mazzetti, 2022)، نشان می‌دهد عملیات در بخش‌هایی با دستگاه امنیتی ابوظبی هماهنگ نبوده است. این رخداد به گفته منابع، موساد را شوکه کرد و رابطه را به خطر انداخت .(Ariel, 2020) در مسیر ترمیم پیامدها، نرم‌افزار «پگاسوس» در سال ۲۰۱۳ به محمد بن زاید پیشنهاد شد و پذیرفته شد (Bergman & Mazzetti, 2022) .

پس از بازسازی رابطه، تامیر پاردو رئیس موساد در همان سال در امارات نشست‌های محرمانه برگزار کرد و با محمد بن زاید و محمد دحلان درباره تحولات مصر و برکناری مرسی دیدار داشت(Sterman & Kalman, 2013) .

بر اساس گزارش هاآرتص، در سپتامبر ۲۰۱۲ دیدار مخفیانه‌ای در نیویورک میان عبدالله بن زاید، العتیبی و نتانیاهو (با حضور یعقوب آمیدرور) درباره برنامه هسته‌ای ایران و آینده روابط انجام شد و بن زاید گفت گرم‌تر شدن روابط بدون پیشرفت در روند صلح ممکن نیست. این موضع در ۲۰۱۶ نیز تکرار شد و بن زاید در دیدار با تزیپی لیونی گفت کشورهای خلیج‌فارس خواهان بهبود روابط هستند؛ اما بدون نشانه جدی از حرکت به سمت راه‌حل دو دولتی، ارتقای رابطه ممکن نیست (Ravid, 2017) . همچنین العتیبی تلاش کرد با اوزی روبین ملاقات کند و مکاتباتی در ۲۰۱۲ آغاز شد (Middle East Monitor, 2017). در همین فضا، آموس گیلاد گفت «همه‌چیز در زیرزمین است... بهترین دوره روابط امنیتی و دیپلماتیک با کشورهای عربی است (Dorsey, 2014) «و اظهارات شائول موفاز درباره نقش عربستان و امارات در خلع سلاح حماس و استفاده از بودجه آنان برای بازسازی غزه، از وجود جلسات مخفی پیش از جنگ غزه حکایت داشت (Hearst, 2014). در حفظ این روند، سفارت‌ها و ایستگاه‌های اطلاعاتی در آمریکا نقش محوری داشتند. نتانیاهو از طریق رون درمر تماس‌های غیرمستقیم را ادامه می‌داد و درمر رابطه نزدیکی با العتیبی داشت؛ او حتی العتیبی را به سخنرانی نتانیاهو در کنگره در مارس ۲۰۱۵ دعوت کرد که پذیرفته نشد . ایمیل‌های افشاشده نیز از ارتباط نزدیک العتیبی با بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها که توسط شلدون ادلسون تأمین مالی می‌شد، حکایت داشت (Daily Sabah, 2017) .نتانیاهو نیز نقش موساد را در توسعه روابط با کشورهای عربی و اسلامی برجسته کرد (Shezaf & Donaghy, 2016) و دیوید میدان از ملاقات متعددش با مقامات عالی‌رتبه امارات سخن گفت (سبوتنیک عربی، ۲۰۲۰). همچنین در ۲۰۱۵ به نفوذ رژیم به امارات از طریق شرکت‌های امنیتی مرتبط با مقامات سابق موساد و شین‌بت اشاره شد(Alestiklal, 2021) .

از سال ۲۰۱۶ قرابت مخفی اوج گرفت و حتی آمریکا از برخی مناسبات کنار گذاشته شد؛ از جمله اطلاع آژانس‌های اطلاعاتی آمریکا از مکالمات تلفنی و نشست محرمانه قبرس علیه توافق اوباما و ایران، بدون اطلاع دادن به دولت اوباما (Middle East Monitor, 2018). در همین سال وزیر انرژی رژیم در سفر محرمانه به ابوظبی درباره ایران و داعش گفت‌وگو کرد و امارات در رزمایش «پرچم سرخ» کنار خلبانان رژیم صهیونیستی حضور یافت و در سال بعد نیز تمرین مشترکی در یونان گزارش شد (Ari Gross, 2017). گزارش‌هایی نیز از حضور هیئت نظامی امارات برای آموزش اف-۳۵ در پایگاه نواتیم در ۲۰۱۸ منتشر شد (I24news, 2018). در نهایت، دیدار مخفی نتانیاهو و محمد بن زاید در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ در ابوظبی رخ داد (Ravid, 2021, P. 189). نخستین عمومی‌سازی همگرایی امنیتی در کنفرانس ورشو فوریه ۲۰۱۹ بود و عبدالله بن زاید با حمایت ضمنی از حملات هوایی رژیم به سوریه گفت هر کشوری حق دفاع از خود دارد (Middle East Monitor, 2019). ویدیوی افشاشده از شام خصوصی نیز تکرار پیام «ایران بزرگ‌ترین تهدید است» را نشان داد. در دسامبر ۲۰۱۹ جلسه سه‌جانبه‌ای در واشنگتن میان مشاوران امنیت ملی آمریکا، رژیم و رئیس اطلاعات امارات درباره همکاری در موضوع ایران و امکان روابط رسمی برگزار شد (Ravid, 2021, P. 154-159). در مجموع، تعاملات متعدد امارات با رژیم نشان داد محور مقاومت و به‌ویژه ایران در رأس تهدیدات عملی ابوظبی قرار گرفته و این دیدگاه با دکترین امنیتی-سیاسی رژیم صهیونیستی همسو بوده و با تعاملات دو طرف انطباق بیشتری یافته است.

انگیزه‌سازی از طریق تبادلات اقتصادی

همکاری تجاری میان امارات و رژیم صهیونیستی از دهه ۱۹۹۰ در حوزه‌هایی مانند کشاورزی، پزشکی و آب و در مقیاس محدود آغاز شد. در سال ۲۰۰۵، «مرکز توسعه و تجارت بین‌الملل» به‌عنوان دفتر مخفی وزارت امورخارجه رژیم در دبی تأسیس شد و توسط دیپلمات‌هایی اداره می‌شد که مستقیماً به مدیرکل وزارتخانه گزارش می‌دادند. این دفتر علاوه بر پیگیری مسائل اقتصادی، بر امور سیاسی نیز متمرکز بود و جلسات هفتگی با مقامات اثرگذار امارات برگزار می‌کرد. در سال‌های بعد، موضوعات راهبردیِ امنیتی

مشترک در نشست‌های محرمانه و دوستانه مقامات عالی‌رتبه دو طرف در واشنگتن و منطقه مورد بحث قرار گرفت(Ravid, 2021: 118-125) .

نخستین فعال اقتصادی شناخته‌شده اماراتی که با صهیونیست‌ها رابطه برقرار کرد، محمد العبار بود؛ چهره مشهور تجارت امارات و بنیان‌گذار شرکت بزرگ «إعمار العقاریة». او در سال ۲۰۰۱ با افرایم سنه، وزیر صهیونیست دولت آریل شارون که به‌صورت محرمانه به دبی آمده بود، دیدار کرد (الإمارات ۷۱، ۲۰۲۳) و از سال ۲۰۰۳ به یکی از پروژه‌های امنیت غذایی صهیونیست‌ها در اراضی فلسطینی کمک مالی کرد (الجزیرة، ۲۰۲۱). العبار در سال ۲۰۰۵، درحالی‌که مدیر بخش توسعه اقتصادی دبی بود، به سرزمین‌های اشغالی سفر کرد و در جلسه‌ای محرمانه با شیمون پرز و آریل شارون، طرحی مبنی بر خرید اراضی نوار غزه پیش از خروج آخرین شهرک‌نشین یهودی از این منطقه ارائه داد. پس از انتشار ناگهانی خبر این ملاقات از سوی سخنگوی رئیس‌جمهور رژیم، کمیته اماراتی «مقابله با عادی‌سازی» با صدور بیانیه‌ای اقدام العبار را مخالف قانون فدرال امارات دانست و خواستار مداخله فوری مقامات شد. مقامات دبی واکنش رسمی نشان ندادند، اما روزنامه الاتحاد وابسته به ابوظبی، این اقدام را غیرقابل قبول خواند و نوشت تلاش العبار برای اعمال فشار بر امارات از طریق تماس‌های اسرائیلی، رفتاری غیرمسئولانه است. از ادبیات این روزنامه می‌توان تحلیل کرد که با توجه به جایگاه دبی در آن سال، احتمال دارد این دیدار اقدامی مستقلانه از سوی محمد بن راشد بوده یا با هماهنگی بن زایدها انجام شده اما درز آن موجب واکنش رسانه‌ای شده است تا از پیامدهای منفی در افکار عمومی داخلی و عربی جلوگیری شود(Alwasat News, 2005) . همچنین، درز این ملاقات از سوی صهیونیست‌ها می‌تواند حرکتی حساب‌شده برای نبض سنجی از حاکمیت و جامعه امارات و فضای عربی تلقی شود.

رژیم صهیونیستی برای ترغیب امارات به حفظ و توسعه رابطه پنهانی، تلاش کرد با تکیه بر چهره استارتاپی اقتصاد سرزمین‌های اشغالی، نوعی «آینده فروشی» ایجاد کند. نتانیاهو با ارسال این پیام که «امنیت اقتصادی اسرائیل» می‌تواند کشورهای خلیج‌فارس را از اتکای شدید به منابع فسیلی نجات دهد و به آماده‌سازی بخش دولتی برای جذب

سرمایه‌گذاری خصوصی کمک کند، زمینه توسعه مبادلات مخفی اقتصادی را تقویت کرد . در این چارچوب، اماراتی‌ها برای دور زدن تحریم عربی تجارت با رژیم، بسیاری از واردات را از طریق طرف‌های سوم و شرکت‌های ثبت‌شده در اروپا انجام می‌دادند و کالاها با تغییر نام و برچسب‌گذاری مجدد، به‌گونه‌ای عرضه می‌شدند که ارتباطشان با چرخه تجارت رژیم پنهان بماند. فعالان اقتصادی صهیونیست با گذرنامه کشورهای دیگر به دبی و ابوظبی سفر می‌کردند، اما شرکت هواپیمایی «الاتحاد» در خط هوایی از مبدأ اردن به نقاط دیگر، گذرنامه رسمی رژیم صهیونیستی را می‌پذیرفت (Yanover, 2012). سپس در سال ۲۰۱۵ به‌آرامی اعلام شد «گذرنامه‌های دارای مهر ورود به سرزمین‌های اشغالی» مانعی برای ورود به امارات ندارند. حتی پیش از این اعلام، در سال ۲۰۱۰ نیز افرادی با چنین مهرهایی توانسته بودند وارد امارات شوند (Quora, 2016) .این اقدامات صرفاً برای جلب نظر صهیونیست‌ها نبود، بلکه از تمایل امارات برای افزایش پویایی و تنوع‌بخشی به اقتصاد خود نیز ناشی می‌شد.

به دلیل پنهان‌کاری رابطه، تابوی تجارت مستقیم و استفاده از شرکت‌های صوری و واسطه‌های ثالث، آمار روشن و دقیق از میزان همکاری اقتصادی وجود ندارد. با این حال، داده‌های تجاری منتشرشده توسط اداره مرکزی آمار رژیم صهیونیستی نشان می‌دهد تجارت طرفین بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۳ به‌طور چشمگیری افزایش یافته است (Atradius, 2021). در میان حوزه‌های مختلف، تجارت الماس نقش مهمی در تسهیل منافع مشترک همکاری‌های مخفی داشت، زیرا رژیم صهیونیستی یکی از مراکز اصلی تجارت جهانی الماس است (Israel Ministry of Economy and Industry, 2017). پس از بازسازی بازار الماس در سال ۲۰۰۲، امارات بدون رضایت رژیم نمی‌توانست عضو نظام تجاری جدید شود و تل‌آویو این رضایت را مشروط به اجازه فعالیت تاجران الماس صهیونیست در دبی کرد؛ امارات نیز برای افزایش نقش خود در بازار بین‌المللی الماس این شرط را پذیرفت (Kimberley Process, 2022) . بنابراین دبی برای سال‌ها الماس خام خود را به سرزمین‌های اشغالی صادر می‌کرد و در مقابل، تاجران صهیونیست الماس‌های تراش‌خورده را در دبی می‌فروختند. این همکاری تا پیش از

عادی‌سازی به افزایش درآمد تجارت الماس رژیم در سال ۲۰۲۰ به میزان ۳۶۷ میلیون شکل کمک کرد و در مقابل، امارات توانست تا سال ۲۰۲۱ یک‌چهارم صادرات الماس جهان را به خود اختصاص دهد(Shnidman, 2018) (Levi Julian, 2010) .

در نهایت، اختلاط بخش خصوصی و دولتی در امارات که تحت تسلط خاندان‌هایی مانند آل نهیان و آل مکتوم است و مرز شفاف میان این دو بخش را کم‌رنگ می‌کند، ایجاد روابط تجاری میان امارات و رژیم صهیونیستی را تسهیل کرد و هم‌زمان ملاحظه سیاسیِ پنهان ماندن این روابط را حفظ نمود.

مرحله دوم: گسترش تعاملات نیمه علنی

استحاله سازی از طریق تبادلات اجتماعی

حکومت امارات از دهه ۲۰۰۰ میلادی سیاست ادغام و تسهیل تعامل جامعه خود با ادیان و فرقه‌های مختلف را با هدف کسب منافع اقتصادی و ارتقای جایگاه بین‌المللی آغاز کرد، اما در بستر تحولات داخلی و منطقه‌ای این روند به‌تدریج و به‌صورت پنهان، ابعاد امنیتی- سیاسی پررنگ‌تری به خود گرفت. در این میان، یهودیان ساکن امارات از مهم‌ترین بهره‌مندان این روند بودند؛ روندی که امروز به‌صورت آشکار با عنوان «برنامه تسامح» شناخته می‌شود. به‌مرور، هسته‌های اولیه حضور یهودیان در دبی با مهاجرت یهودیان انگلیسی شکل گرفت. این افراد در مکان‌های خصوصی موسوم به «ویلا» -که نام رمزی کنیسه بود- گرد هم می‌آمدند و هویت خود را پنهان نگه می‌داشتند (YnetNews, 2020). در سال ۲۰۰۸ این گردهمایی‌های ویلایی در دبی گسترش یافت و نخستین شبه اجتماع یهودی شکل گرفت. به‌عنوان نمونه، پس از تأسیس پردیس دانشگاه نیویورک در ابوظبی با حمایت دولت، خاخام دانشگاه مادر، یهودا سارنا، در سفرهای متعدد برای مصاحبه با دانشجویان اماراتی متقاضی، هویت یهودی خود را پنهان نمی‌کرد و پس از مدتی در کنیسه مخفی دبی نیز فعال شد(Times of Israel, 2020) . در ادامه، در سال ۲۰۱۴ یک «مینیان» (اصطلاح عبری برای گروه لازم جهت اجرای آیین‌های مذهبی یهودی) شکل گرفت (World Jewish Congress, 2022) . از سال ۲۰۱۵ نیز با تأیید دولت میزبان، این گروه دارای کنیسه نیمه‌رسمی در دبی شد و امکان برگزاری آزادانه‌تر

آیین‌های مذهبی را به دست آورد (الجزیرة، ۲۰۱۸). هرچند با توجه به ساختار نظارتی شدید در امارات، فعالیت‌های پیشین آن‌ها نیز به احتمال زیاد با اطلاع و موافقت نهادهای سیاسی و امنیتی انجام می‌شد. در همین چارچوب، بنیان‌گذار و حامی مالی نخستین کنیسه یهودی امارات ـ که دارای آشپزخانه غذای کوشر نیز بود ـ محمد العبار، تاجر برجسته اماراتی و فردی با روابط نزدیک با مقامات عالی کشور بود (الإمارات ۷۱، ۲۰۲۳).

در ادامه این روند، در سال ۲۰۱۷ با افتتاح «موزه لوور ابوظبی»، نمایشگاه‌هایی با محوریت فرهنگ یهودی برگزار شد و در سال بعد برای نخستین بار خبر رسمی از وجود جامعه یهودیان ساکن در منطقه لوکس «ام سقیم» دبی منتشر شد (Herschlag, 2018) . انتشار این خبر را می‌توان اقدامی رسانه‌ای و محتاطانه برای آماده‌سازی افکار عمومی در جهت پذیرش حضور اجتماعی آشکارتر یهودیان در امارات دانست. این سیاست چندلایه تسامح گرایی در سال ۲۰۱۹ وارد مرحله عملیاتی‌تری شد. در این سال امارات روابط خود را با سازمان‌های یهودی از جمله «مرکز سایمون ویزنتال» گسترش داد (Pakistan Point, 2019).همچنین در فوریه همان سال، پاپ فرانسیس به امارات سفر کرد و در کنفرانس بین ادیانی شرکت و برای حدود ۱۲۰ هزار نفر مراسم عشای ربانی برگزار کرد (ABC News, 2019). در ژوئن همان سال صومعه صیر بنی‌یاس برای بازدید عموم گشوده شد (Ahmad, 2019)و در سپتامبر نیز تمامی کلیساها و معابد در ابوظبی به‌طور رسمی قانونی اعلام شدند (Sebugwaawo, 2019) . هم‌زمان اعلام شد «خانه خانواده ابراهیمی» در ابوظبی ساخته خواهد شد که شامل مسجد، کلیسا و دومین کنیسه امارات خواهد بود (Gulf News, 2019).

در سال ۲۰۲۰ و در ماه‌های منتهی به عادی‌سازی رسمی روابط با رژیم صهیونیستی، ایلی کریل –همسر رئیس جامعه مخفی یهودیان امارات– خدمات غذای کوشر را با عنوان «آشپزخانه کوشر ایلی» راه‌اندازی کرد(Judd, 2020) . در مجموع، سیاست تغییر تدریجی بافت سیاسی–فرهنگی جامعه امارات در راستای تحقق سه هدف کلان دنبال شد که بر یکدیگر اثر متقابل داشتند. هدف نخست، توسعه روابط با مسیحیان و به‌ویژه یهودیان صهیونیست بود؛ هدفی که کمیته یهودیان آمریکا نیز طی دو دهه گذشته آن را دنبال کرده

است (AJC, 2020) . هدف دوم، ایجاد نوعی فرسایش در فرهنگ سیاسی جامعه امارات از طریق تماس با فرهنگ‌های مسیحی و یهودی و در نتیجه تضعیف جریان‌های اسلام‌گرای اخوانی بود که در دوره‌ای حتی تحت حمایت بنیان‌گذار این کشور قرار داشتند. هدف سوم نیز فراهم‌سازی زمینه اجتماعی برای برقراری روابط رسمی میان امارات و رژیم صهیونیستی بود. این اهداف از مهم‌ترین بسترهای اجتماعی پیشینی برای اعلام رسمی رابطه ابوظبی و تل‌آویو محسوب می‌شد؛ رابطه‌ای که شکل پنهان آن هم‌زمان با اجرای سیاست تسامح گرایی در حال رشد بود. در همین چارچوب، محمد العبار از اوایل دهه ۲۰۰۰ با همکاری الی اپشتاین، دوست یهودی آمریکایی خود، طرح «فرزندان ابراهیم» را با هدف شکستن تابوی گفت‌وگوی صهیونیست-مسلمان از طریق ارتباط نوجوانان آغاز کرد و برای تحقق آن تلاش نمود. او در سال ۲۰۲۰ به‌طور صریح هدف اقدامات دو دهه گذشته خود را بیان کرد و گفت: «من بسیار مشتاق هستم که مردم یکدیگر را بشناسند و فرزندان ما دوستان اسرائیلی خود را پیدا کنند و آن وحدت را ایجاد کنند» (Middle East Eye, 2020).

زمینه‌سازی بین‌المللی

امارات برای تقویت جایگاه جهانی خود، از گذشته تاکنون مشارکت فعال در سازمان‌های بین‌المللی را در اولویت سیاست خارجی خود قرار داده است. در همین چارچوب، این کشور در سال ۲۰۰۹ با آلمان برای میزبانی «سازمان بین‌المللی انرژی‌های تجدید پذیر (ایرنا)» رقابت کرد. رژیم صهیونیستی با هدف گسترش روابط با امارات، از ابوظبی برای میزبانی این سازمان حمایت کرد و در مقابل از امارات خواست با ایجاد یک نمایندگی دیپلماتیک رژیم در مقر ایرنا در ابوظبی موافقت کند، هرچند افتتاح این دفتر به سال‌های بعد موکول شد (Ravid, 2021: 137-176) . درحالی‌که امارات در این دوره سیاست رسمی خود را مبتنی بر نادیده گرفتن رژیم صهیونیستی اعلام کرده بود، از سال ۲۰۰۹ مقامات صهیونیست در جلسات ایرنا در ابوظبی شرکت می‌کردند (Waldoks, 2009) . در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ نیز وزیران زیرساخت‌های ملی و آب و انرژی رژیم صهیونیستی برای حضور در کنفرانس‌های ایرنا به امارات سفر کردند. سرانجام در سال

۲۰۱۵ مدیرکل وزارت امورخارجه رژیم برای افتتاح دفتر ایرنا به‌عنوان نخستین نمایندگی رسمی آن‌ها در ابوظبی به امارات سفر کرد(Reuters, 2015) . این اقدام در رسانه‌های امارات بازتاب گسترده‌ای داشت، اما ابوظبی آن را نشانه‌ای از حرکت به سمت رابطه رسمی ندانست و چنین گمانه‌زنی‌هایی را رد کرد. در همین راستا، مدیر روابط عمومی وزارت امورخارجه امارات اعلام کرد ایرنا نهادی مستقل است و تفاهم‌نامه آن با اسرائیل هیچ تغییری در دیدگاه یا مناسبات امارات ایجاد نمی‌کند و هیچ تعهدی برای کشور میزبان در حوزه روابط دیپلماتیک به همراه ندارد(Younes, 2015) .

با این حال، حضور رژیم صهیونیستی در ایرنا نوعی زمینه‌سازی طراحی‌شده تلقی می‌شد؛ زیرا مسئول دفتر نمایندگی رژیم، رمی هتان، به‌طور دائم در دبی و در چارچوب فعالیت‌های این سازمان حضور داشت(Ravid, 2015) . همچنین این دفتر در سال ۲۰۱۶ محل استقرار یکی از اعضای سرویس‌های امنیتی رژیم شد (Shezaf & Donaghy, 2016). بنابراین، حمایت رژیم از میزبانی امارات در ایرنا ابزاری برای ایجاد حضور تدریجی و مشروع در خاک امارات محسوب می‌شد و امکان رفت‌وآمد آزادانه مقامات و کارشناسان صهیونیست را با پوشش فعالیت‌های بین‌المللی فراهم می‌کرد.در سوی مقابل، می‌توان این اقدامات تدریجی امارات را نوعی سیاست واکنش سنجی اجتماعی و منطقه‌ای دانست. ابوظبی با استفاده از پوشش بین‌المللی سازمان ایرنا، زمینه حضور صهیونیست‌ها را فراهم کرد تا در صورت عدم شکل‌گیری واکنش منفی گسترده در جامعه داخلی یا جهان عرب، مراحل بعدی توسعه روابط را دنبال کند. این رویکرد پیش‌تر نیز سابقه داشت؛ به‌گونه‌ای که در سال ۲۰۰۴ رژیم صهیونیستی حمایت خود از پیوستن دبی به فدراسیون جهانی بورس الماس را مشروط به امکان سفر آزادانه اعضای صهیونیست این سازمان به دبی کرده بود(Shezaf & Donaghy, 2016) .

در این چارچوب، اران اتزیون، رئیس وقت سیاست‌گذاری وزارت امورخارجه رژیم صهیونیستی، اظهار کرد که در سال ۲۰۰۹ همکاری حرفه‌ای میان بخش‌های اطلاعاتی و امنیتی اسرائیل و کشورهای خلیج‌فارس وجود داشت، اما این همکاری به معنای پیشرفت دیپلماتیک رسمی نبود. به گفته او، نوعی تفکیک روشن میان سطوح حرفه‌ای و سیاسی

وجود داشت و اسرائیل گاه به‌عنوان «معشوقه» توصیف می‌شد؛ زیرا برخی کشورهای عربی مایل به داشتن روابط خاص با اسرائیل بودند، به شرط آنکه این روابط پنهان باقی بماند. در نتیجه، روابط رو به رشد امارات و رژیم صهیونیستی به‌تدریج و از مسیر دفتر ایرنا به سمت نوعی رسمیت محدود حرکت کرد. پس از آنکه قطر و عمان دفاتر تجاری رژیم را که در سال ۱۹۹۶ افتتاح شده بود، در سال ۲۰۰۰ و پس از انتفاضه دوم فلسطین تعطیل کردند، رژیم پس از حدود ۱۵ سال توانست دوباره حضور رسمی در قلمرو یک کشور عربی پیدا کند. در این چارچوب، دفتر رژیم در امارات با هدف ایجاد حضور گسترده‌تر در شبه‌جزیره عربستان و دستیابی به جای پا در خلیج‌فارس تأسیس شد (Shezaf & Donaghy, 2016).

در نوامبر ۲۰۱۶، دنی دانون، سفیر رژیم صهیونیستی در سازمان ملل، سفری محرمانه به امارات انجام داد تا به‌عنوان رئیس کمیته حقوقی سازمان ملل در یک کنفرانس شرکت کند. این سفر تحت تدابیر شدید امنیتی انجام شد تا از بروز واکنش‌های منفی عمومی جلوگیری شود (Jewish Virtual Library, 2022) . در همان سال، وزیر ارتباطات رژیم نیز در کنفرانس بین‌المللی امنیت اینترنت در دبی حضور یافت. در ادامه این روند، هدف سفرهای متعدد مقامات رژیم در سال‌های بعد آشکارتر شد. به‌ویژه پس از سفر وزیر امورخارجه رژیم در سال ۲۰۱۹ به امارات، در بیانیه رسمی او تأکید شد که این سفر بخشی از روند عادی‌سازی روابط در حوزه‌هایی مانند فناوری پیشرفته، انرژی، کشاورزی، مدیریت آب و همکاری در مقابله با ایران است (Barghoti, 2019).

مشروعیت‌سازی ورزشی

امارات در حوزه ورزش، که دارای مخاطب گسترده داخلی و بین‌المللی است؛ طی سال‌ها به‌صورت تدریجی و هدفمند تلاش کرد حضور ورزشکاران صهیونیست در خاک یک کشور عربی را عادی جلوه دهد. این روند با هدف تغییر تدریجی ذهنیت افکار عمومی دنبال شد و در نهایت با استناد به الزامات قوانین بین‌المللی میزبانی، به پرچم و سرود رژیم صهیونیستی نوعی مشروعیت ضمنی بخشید. این روند به‌صورت حساب‌شده به کاهش حساسیت روانی و سیاسی شکل‌گرفته در جوامع عربی نسبت به حضور صهیونیست‌ها

کمک کرد. در سال ۲۰۰۹ و هم‌زمان با عملیات نظامی رژیم صهیونیستی در غزه، امارات از ورود شاهار پیر، تنیس‌باز صهیونیست که قرار بود در مسابقات تنیس دبی شرکت کند، جلوگیری کرد. این اقدام باعث شد اتحادیه جهانی تنیس برگزارکنندگان اماراتی را جریمه کند و تأکید نماید که در آینده باید به ورزشکاران رژیم اجازه حضور داده شود (Bierley & Jago, 2009). در نتیجه، در سال‌های بعد، امارات به‌رغم انتقادات برخی کشورهای عربی، به‌تدریج ورود ورزشکاران صهیونیست را پذیرفت و حتی در برخی رویدادها اجازه نمایش پرچم این رژیم را داد.

در دسامبر ۲۰۱۰، یک تیم شنا از رژیم صهیونیستی در دهمین دوره مسابقات جهانی شنای مسیر کوتاه که در دبی برگزار شد، شرکت کرد و پرچم این رژیم در جریان مسابقات به نمایش درآمد (The Jerusalem Post, 2010) . در سال ۲۰۱۷ نیز یک هیئت ورزشی صهیونیست در یک رویداد بین‌المللی در امارات حضور یافت و جودوکار آن‌ها مدال طلا کسب کرد، اما به‌جای سرود رژیم صهیونیستی، سرود فدراسیون بین‌المللی جودو پخش شد. در همان رقابت‌ها، برخی ورزشکاران اماراتی و مراکشی از دست دادن با حریفان صهیونیست خودداری کردند.(Times of Israel, 2017) . در سال ۲۰۱۸، تیم‌های اماراتی در مسابقات دوچرخه‌سواری «جیرو دیتالیا» شرکت کردند که مرحله نخست آن در سرزمین‌های اشغالی برگزار شد (Liebermann, 2018) . در همان سال، رئیس فدراسیون بین‌المللی جودو، وزیر ورزش رژیم صهیونیستی را به مسابقات «گرند اسلم ابوظبی» دعوت کرد و تضمین داد که ورزشکاران صهیونیست اجازه رقابت خواهند داشت. این دعوت تنها یک ماه پس از آن انجام شد که امارات اعلام کرد برای جلوگیری از لغو میزبانی مسابقات، اجازه پخش سرود رژیم و نصب پرچم آن را خواهد داد (Middle East Monitor, 2018) (Aljazeera, 2018).

در جریان همین مسابقات، میری رگو وزیر فرهنگ و ورزش رژیم صهیونیستی که برای شرکت در این رویداد به امارات سفر کرده بود، از مسجد شیخ زاید بازدید کرد و در شبکه‌های اجتماعی نوشت:«تاریخ‌ساز شدیم. مردم ما در حال زندگی هستند». با حضور جودوکاران صهیونیست در این مسابقات، برای نخستین بار سرود رژیم صهیونیستی در

امارات پخش شد.(Times of Israel, 2018) . در مارس ۲۰۱۹، ابوظبی میزبان «المپیک ویژه» بود و یک هیئت رسمی شامل ۸۰ ورزشکار از سرزمین‌های اشغالی همراه با خانواده‌هایشان در آن شرکت کردند . در جریان این رویداد، سرود رژیم صهیونیستی چهار بار پخش شد. همچنین رژیم صهیونیستی هیئتی را برای شرکت در «المپیک روباتیک» که در نوامبر ۲۰۱۹ در امارات برگزار شد، اعزام کرد (Heller, 2019).

آماده‌سازی رسانه‌ای

در حوزه رسانه نیز اقدامات تدریجی برای آماده‌سازی افکار عمومی دنبال شد. وزارت امورخارجه رژیم صهیونیستی در سال ۲۰۱۳ حساب توییتری «Israel in Gulf» را برای طرح احتمال حضور در خلیج‌فارس ایجاد کرد، اما در سال ۲۰۱۴ آن را متوقف و سپس در سال ۲۰۱۹ هم‌زمان با افزایش تعاملات سیاسی با کشورهای خلیج‌فارس، دوباره فعال کرد. این حساب عملاً به‌عنوان نوعی سفارت مجازی عمل می‌کرد. همچنین در اوایل سال ۲۰۱۵، در نبود روابط رسمی دیپلماتیک، حساب توییتری دیگری با عنوان «Israel in GCC» برای تعامل با شهروندان خلیج‌فارس ایجاد شد و هدف آن گشودن باب گفت‌وگو با افکار عمومی منطقه عنوان شد(Shezaf & Donaghy, 2016) . در سال ۲۰۱۹، وزیر امورخارجه امارات توئیتی منتشر کرد که در آن لینکی به مقاله‌ای درباره شکل‌گیری اتحاد اعراب و اسرائیل در خاورمیانه وجود داشت. دفتر نخست‌وزیری رژیم صهیونیستی نیز در بازنشر آن نوشت از نزدیکی میان اسرائیل و کشورهای عربی استقبال می‌کند و زمان تحقق عادی‌سازی روابط و صلح فرارسیده‌است (رئیس وزراء دولة إسرائیل، ۲۰۱۹). در همان سال، حساب‌رسمی سفارت امارات در واشنگتن تصویری از شمعدان هفت شاخه همراه با عبارت «حنوکا مبارک» منتشر کرد .(UAE Embassy US, 2019) در می ۲۰۲۰ نیز نوره الکعبی وزیر فرهنگ امارات در واکنش به راه‌اندازی یک کیترینگ غذای یهودی، آن را «فصل جدیدی در تاریخ غذاهای خلیج» توصیف کرد (AlKaabi, 2020) . صفحه «اسرائیل بالعربیة» نیز در ژوئن ۲۰۲۰ با انتشار توئیتی از اظهارات خلفان درباره عادی‌سازی روابط با اسرائیل، از او با عنوان «دوست اسرائیل» یاد کرد (إسرائیل بالعربیة، ۲۰۲۰).

چند ماه پیش از اعلام رسمی عادی‌سازی روابط، در می ۲۰۲۰ صفحه‌ای با عنوان «جامعه یهودیان امارات» در توئیتر توسط خاخام لوی دوچمن و شریک تجاری او سالی ولف ایجاد شد. فعالیت این صفحه بازتاب گسترده‌ای داشت تا جایی که مقامات امارات دستور تعلیق آن را صادر کردند و نام صفحه به «جامعه یهودی» تغییر یافت و ادعای رسمی بودن حذف شد .در اول ژوئن همان سال، این صفحه ویدیویی حرفه‌ای منتشر کرد که در آن دعاهایی به زبان عبری برای رهبران امارات و ارتش این کشور خوانده می‌شد. این ویدیو با تصاویری از بیابان و فردی با لباس سنتی اماراتی و پرچم امارات آغاز می‌شد و سپس در فضای شبیه کنیسه، تصاویری از رهبران امارات نمایش داده می‌شد (Jewish Community of the UAE, 2020). منصور ابوالهول، سفیر امارات در انگلیس نیز در واکنش به این ویدیو، آن را «ویدیویی زیبا از جامعه یهودی امارات» توصیف کرد (Ambassador Mansoor Abulhoul, 2020). در ژوئن همان سال، سالی ولف در مصاحبه‌ای اعلام کرد افتخار می‌کند بخشی از روندی تاریخی است و امیدوار است روزی ده کنیسه در خلیج‌فارس ایجاد شود. همچنین شبکه کان ۱۱ رژیم صهیونیستی در همان ماه تصاویر دیدارهای قدیمی او با رهبران امارات را منتشر کرد.

در گذار از عادی‌سازی غیررسمی به رسمی، یادداشت عبری یوسف العتیبی در یدیعوت آحارانوت اهمیت یافت (AlOtaiba, 2020). رسانه‌های امارات و خواهر او نیز این اقدام را برجسته کردند (Hend Al Otaiba, 2020). العتیبی الحاق کرانه باختری را مانع عادی‌سازی دانست، رژیم صهیونیستی را برای کشورهای خلیج‌فارس «فرصت» خواند و حزب‌الله و حماس را محکوم کرد (عیاش، ۲۰۲۰). او با مشورت حییم سابان، مقاله را برای اثرگذاری بیشتر به عبری منتشر کرد (الخلیج الجدید، ۲۰۲۰). در واکنش، ایتسک شمولی همکاری رژیم صهیونیستی و کشورهای عربی خلیج‌فارس را برای مقابله با چالش‌های مشترک ضروری خواند و بر نقش پیشگام امارات تأکید کرد (أبو عامر، ۲۰۲۰).

مرحله سوم: گذار به عادی‌سازی رسمی

در ۱۳ اوت ۲۰۲۰، بیانیه مشترک آمریکا، امارات و اسرائیل، توافق رهبران درباره عادی‌سازی کامل روابط را اعلام کرد. بیانیه، همکاری در حوزه‌های اقتصادی و امنیتی و

ایجاد سفارتخانه‌های متقابل را در دستور کار قرار داد و تعلیق اعلام حاکمیت رژیم صهیونیستی بر مناطق مورد اشاره در طرح صلح آمریکا را نیز مطرح کرد (The White House, 2020). امضای توافق در واشنگتن در ۱۵ سپتامبر همان سال، این گذار را در قالب توافق علنی تثبیت کرد (U.S. Department of State, n.d.). اهمیت این مقطع برای مدل پژوهش، عبور از تماس‌های محدود و قابل‌انکار به پذیرش علنی رابطه در سطح رهبران بود. از منظر تحلیلی، سابقه همکاری‌های پنهان می‌توانست ظرفیت ارتباطی و تجربه تعامل لازم را فراهم کرده باشد؛ بااین‌حال، زمان‌بندی اعلام توافق را باید در پیوند با ابتکار دیپلماتیک آمریکا و تصمیم طرفین بررسی کرد. پیوند موضوع تعلیق الحاق با عادی‌سازی نیز امکان ارائه توجیه سیاسی مشخص برای این تصمیم را فراهم می‌کرد. در نتیجه، دیپلماسی پنهان بخشی از توضیح آمادگی برای توافق است و فرصت دیپلماتیک سال ۲۰۲۰ به توضیح گذار نهایی کمک می‌کند.

نتیجه‌گیری

بررسی شواهد نشان می‌دهد روابط امارات و رژیم صهیونیستی پیش از توافق ۲۰۲۰ از مجاری محرمانه و همکاری‌های محدود برخوردار بود و سپس بخشی از این تعاملات در عرصه‌های بین‌المللی، ورزشی و رسانه‌ای آشکار شد. سهم دیپلماسی پنهان در این فرایند، فراهم کردن امکان همکاری با حفظ فاصله میان مواضع رسمی و تعامل عملی بود. این تجربه می‌توانست عدم اطمینان درباره همکاری را کاهش دهد، اما شواهد موجود برای نسبت دادن اعتماد پایدار یا پذیرش گسترده اجتماعی به آن کافی نیست. مدل سه مرحله‌ای نشان می‌دهد انگیزه‌های امنیتی و اقتصادی، مجاری محرمانه و فرصت دیپلماتیک سال ۲۰۲۰ در سطوح متفاوتی به توضیح نتیجه کمک می‌کنند. همگرایی منافع، انگیزه نزدیکی را فراهم کرد؛ تماس‌های پنهان امکان پیشبرد همکاری را افزایش دادند؛ و تصمیم رهبران همراه با ابتکار آمریکا، به پذیرش علنی عادی‌سازی انجامید. بنابراین، نقش دیپلماسی پنهان را باید تسهیل‌کننده و مشروط ارزیابی کرد.

محدودیت اصلی پژوهش، اتکا به اسناد منتشرشده و گزارش‌های عمومی درباره فرایندی عمدتاً محرمانه است. نتیجه مطالعه به تبیین این مورد محدود می‌ماند و تعمیم مدل به دیگر روابط منطقه‌ای، نیازمند بررسی موارد مقایسه‌ای است.

منابع

عباس‌زاده فتح‌آبادی، مهدی و خسروی، محمدجواد. (۱۴۰۴). آینده‌پژوهی نظم امنیتی منطقه غرب آسیا در فضای دیپلماسی پس از پیمان ابراهیم بر اساس روش پیتر شوارتز. *تعاملات دیپلماتیک*، ۳(۱۰)، ۱۱۷-۱۷۶.
https://doi.org/10.22034/dpiq.2025.545627.1051

سرخیل، بهنام .(۱۴۰۴). بازآرایی تعاملات دیپلماتیک ایران و امارات: از همکاری مکمل تا همزیستی رقابتی پرتنش .*تعاملات دیپلماتیک*، 3(11)، ۸۳-۱۱۸ .
https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.560628.1062.

References

ABC News. (2019). *Pope Francis arrives in Abu Dhabi for historic Gulf visit, after condemning Yemen war*. Retrieved from ABC News: https://www.abc.net.au/news/2019-02-04/pope-in-uae-for-historic-trip-after-call-for-yemen-relief/10776004

Adamsky, D. (2017). The israeli odyssey toward its national cyber security strategy. *The Washington Quarterly*, *40*(2), 113-127.

Ahmad, A. (2019). *UAE's oldest Christian site opened on Sir Bani Yas*. Retrieved from Gulf News: https://gulfnews.com/uae/government/uaes-oldest-christian-site-opened-on-sir-bani-yas-1.64583005

Ahronheim, A. (2018). *IDF denies UAE delegation visited Israel to study the F-35*. Retrieved from The Jerusalem Post: https://www.jpost.com/israel-news/israel-denies-uae-delegation-visited-israel-to-study-the-f-35-561913

Aldrich, Richard J. (2010). GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency.(intelligence diplomacy)https://doi.org/10.2307/j.ctt1t8986p

Alestiklal. (2021). *Shuttle Trips; How Did Abu Dhabi Turn into the Capital of "Israeli Spies"?* Retrieved from Alestiklal: https://www.alestiklal.net/en/article/dep-news-1620861869

Aljazeera. (2018). *11 Israelis take part in UAE judo competition*. Retrieved from Aljazeera: https://www.aljazeera.com/sports/2018/10/27/11-israelis-take-part-in-uae-judo-competition

AlKaabi, N. (2020). *Noura Al Kaabi*. Retrieved from twitter: https://x.com/NouraAlKaabi/status/1266665874896936960

AlOtaiba. (2020). *סיפוח או נורמליזציה | בכיר באיחוד האמירויות במאמר "מיוחד ל"ידיעות אחרונות*. Retrieved from ynet: https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5746959,00.html?utm_source=ynet.app.ios&utm_term=5746959&utm_campaign=general&utm_medium=social

Alwasat News. (2005). *."الإماراتيون يطالبون بالانتخاب ويتجادلون بشأن "العبار* Retrieved from Alwasat News: http://www.alwasatnews.com/news/451024.html

Ambassador Mansoor Abulhoul. (2020). *Ambassador Mansoor Abulhoul*. Retrieved from twitter: https://x.com/MansoorAbulhoul/status/1268176213698326530

Arabi21. (2020). *.قرقاش يقر بتطبيع الإمارات مع إسرائيل ويدعو للتعاون معها* Retrieved from Arabi21: https://arabi21.com/story/1279162/%D9%82%D8%B1%D9%82%D8%A7%D8%B4-%D9%8A%D9%82%D8%B1-%D8%A8%D8%AA%D8%B7%D8%A8%D9%8A%D8%B9-%D8%A7%D9%84%D8%A5%D9%85%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D8%B9-%D8%A5%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%8A%D9%84-%D9%88%D9%8A%D8%AF%D8%B9%D9%8

Ari Gross, J. (2017). *Israel, UAE to fly together in Greek air force exercise*. Retrieved from timesofisrael: https://www.timesofisrael.com/israel-uae-to-fly-together-in-greek-air-force-exercise/

Atradius. (2021). *Israel - UAE trade normalisation*. Retrieved from Atradius: https://group.atradius.com/publications/economic-research/israel-uae-trade-relations.html

Barghoti, A. (2019). *Israel foreign minister visits Abu Dhabi*. Retrieved from AA-Anadolu Agency: https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israel-foreign-minister-visits-abu-dhabi-/1520646

Bergman, R., & Mazzetti, M. (2022). *The Battle for the World's Most Powerful Cyberweapon*. Retrieved from New York Times: https://www.nytimes.com/2022/01/28/magazine/nso-group-israel-spyware.html

Berridge, G. R. (2015). Diplomacy: Theory and Practice. Routledge. https://www.routledge.com/Diplomacy-Theory-and-Practice/Berridge/p/book/9781137445520

Bierley, S., & Jago, R. (2009). *Tennis chiefs ready to pull out of Dubai over ban on Israeli*. Retrieved from theguardian: https://www.theguardian.com/sport/2009/feb/17/dubai-israeli-ban-shahar-peer-andy-ram-wta-atp

D. Kirkpatrick, D., & Ahmed, A. (2018). *Hacking a Prince, an Emir and a Journalist to Impress a Client*. Retrieved from The New York Times: https://www.nytimes.com/2018/08/31/world/middleeast/hacking-united-arab-emirates-nso-group.html

Daily Sabah. (2017). *Israel's Netanyahu had secret meeting with UAE foreign minister in 2012: report*. Retrieved from Daily Sabah: https://www.dailysabah.com/mideast/2017/07/21/israels-netanyahu-had-secret-meeting-with-uae-foreign-minister-in-2012-report

Davidson, C. (2008). *Dubai: The Vulnerability of Success*. Columbia University Press.

Donaghy, R. (2015). *Falcon Eye: The Israeli-installed mass civil surveillance system of Abu Dhabi*. Retrieved from Middle East Eye: http://www.middleeasteye.net/news/uae-israel-surveillance-2104952769

Donaghy, R. (2015). *Secret flight linking Israel to the UAE reveals 'open secret' of*. Retrieved from https://www.middleeasteye.net/fr/node/11285

Dorsey, J. (2014). *Israel and Saudi Arabia: Forging Ties on Quicksand*. Retrieved from Huffpost: https://www.huffpost.com/entry/israel-and-saudi-arabia-f_b_5582049

Emirates News Agency. (2008). *37th National Day - Foreign Policy (4th add)*. Retrieved from Wam: https://www.wam.ae/en/details/1395228241870

Emirates News Agency. (2008). *CNIA signs AED 3b project agreement with AGT/AIS*. Retrieved from Emirates News Agency: https://www.wam.ae/en/article/hsyirjir-cnia-signs-aed-project-agreement-with-agtais

Emirates News Agency. (2008). *New book highlights achievements of Mohammed bin Zayed*. Retrieved from wam: https://www.wam.ae/en/details/1395228160405

Entous, A. (2018). *Donald Trump's New World Order*. Retrieved from New Yorker: https://www.newyorker.com/magazine/2018/06/18/donald-trumps-new-world-order

Ferziger, J., & Waldman, P. (2017). *How Do Israel's Tech Firms Do Business in Saudi Arabia? Very Quietly*. Retrieved from Bloomberg News Online: https://www.bloomberg.com/news/features/2017%E2%80%9302%E2%80%9302/how-doisrael-s-tech-firms-do-business-in-saudi-arabia-very-quietly

Freeman, Chas W. (1997). Arts of Power: Statecraft and Diplomacy. United States Institute of Peace Press.https://www.usip.org/publications/1997/01/arts-power-statecraft-and-diplomacy

Gambrell, J. (2018). *UAE cyber firm DarkMatter slowly steps out of the shadows*. Retrieved from timesofisrael: https://www.timesofisrael.com/uae-cyber-firm-darkmatter-slowly-steps-out-of-the-shadows/

Gulf News. (2008). *New envoy to US Yousuf Manei Al Otaiba sworn in*. Retrieved from Gulf News: https://gulfnews.com/uae/government/new-envoy-to-us-yousuf-manei-al-otaiba-sworn-in-1.113113

Gulf News. (2019). *Abu Dhabi: A synagogue,mosque and church, will be in one location*. Retrieved from Gulf News: https://gulfnews.com/uae/government/abu-dhabi-a-synagoguemosque-and-church-will-be-in-one-location-1.1569067182292

Hearst, D. (2014). *Attack on Gaza by Saudi Royal Appointment*. Retrieved from Huffpost: https://www.huffpost.com/entry/attack-on-gaza-by-saudi-r_b_5603735

Heller, A. (2019). *Israeli robotics delegation to Dubai marks warming Gulf ties*. Retrieved from Associated Press: https://apnews.com/article/037feaa303de42dd8d7a0f40acc33d19

Hend Al Otaiba. (2020). Retrieved from twitter: https://x.com/hend_mana/status/1271306016232112135

Herschlag, M. (2018). *For the first time, Dubai's Jewish community steps hesitantly out of the shadows*. Retrieved from times of israel: https://www.timesofisrael.com/for-the-first-time-dubais-jewish-community-steps-hesitantly-out-of-the-shadows/

I24news. (2018). *EXCLUSIVE: Israel hosted UAE military delegation to review F-35s, sources say*. Retrieved from I24news: https://www.i24news.tv/en/news/israel/178686-180704-sources-tell-i24news-israel-hosted-uae-military-delegation-to-review-f-35s

I24News. (2020). *UAE Peace Breathes New Life Into Israeli Diamond Industry,*. Retrieved from I24News: https://www.youtube.com/watch?v=y9u-B11VoR4

Israel Ministry of Economy and Industry . (2017). *Facts and figures 2017: diamonds, precious stones and jewelry*. Retrieved from Israel Ministry of Economy and Industry: https://www.gov.il/he/departments/publications/reports/diamonds_precious_stones_jewlery_facts_2017

Israel21c. (2009). *Abu Dhabi to Sign Deal with Israeli Satellite Service*. Retrieved from Israel21c: https://www.israel21c.org/abu-dhabi-to-sign-deal-with-israeli-satellite-service

Jewish Community of the UAE. (2020). *Jewish Community of the UAE*. Retrieved from twitter: https://x.com/JewishUae/status/1267504374051483651

Judd, E. (2020). *First Jewish kosher service launches in UAE, making Gulf food history*. Retrieved from Al Arabiya News: https://english.alarabiya.net/features/2020/05/28/First-Jewish-kosher-service-launches-in-UAE-making-Gulf-food-history-#.XtIqGYslcQU.twitter

Kimberley Process. (2022). *Global summary 2003-2021*. Retrieved from Kimberley Process: https://kimberleyprocessstatistics.org/

Kissinger, Henry (1994). Diplomacy.Simon & Schuster. https://books.google.com/books?id=0izjVw3cGgQC

Levi Julian, H. (2010). *Israel and UAE: diamond friends*. Retrieved from israelnationalnews: https://www.israelnationalnews.com/news/137814

Liebermann, O. (2018). *Giro d'Italia: Cycling Classic begins with historic Israel visit*. Retrieved from CNN: https://edition.cnn.com/2018/05/04/sport/giro-ditalia-preview-jerusalem-cycling-spt/index.html

Marczak, B., & Scott-Railton, J. (2016). *The Million Dollar Dissident NSO Group's iPhone Zero-Days used against a UAE Human Rights Defender*. Retrieved from Citizen Lab: https://citizenlab.ca/2016/08/million-dollar-dissident-iphone-zero-day-nso-group-uae/

Melman, Y. (2008). *Should Retired IDF Officers Do Business in Arab States or Not?* Retrieved from Haaretz: https://www.haaretz.com/2008-09-18/ty-article/should-retired-idf-officers-do-business-in-arab-states-or-not/0000017f-e5a5-d62c-a1ff-fdff363b0000

Middle East Eye. (2020). *Billionarie and property tycoon Mohamed Alabbar spoke at a UAE-Israel tech summit in Dubai*. Retrieved from twitter:

https://x.com/MiddleEastEye/status/1338454509849178114?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1338454509849178114%7Ctwgr%5E59050dc22c2c391f8de3f9f77ac1ba4d373afdc2%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fuae71.com%2Fposts%2F109424

Middle East Monitor. (2018). *Israel minister invited to attend UAE Judo tournament*. Retrieved from Middle East Monitor: https://www.middleeastmonitor.com/20181004-israel-minister-invited-to-attend-uae-judo-tournament/

Middle East Monitor. (2018). *Secret Israel-UAE normalisation talks date back to 1990s*. Retrieved from Middle East Monitor: https://www.middleeastmonitor.com/20180612-exposed-secret-israel-uae-normalisation-talks-date-back-to-1990s

Middle East Monitor. (2018). *UAE buying arms from Israel*. Retrieved from Middle East Monitor: https://www.middleeastmonitor.com/20180205-uae-buying-arms-from-israel/

Netanyahu, B. (2017). Innovation Nation: The World in 2018. *The Economist*.

Pakistan Point. (2019). *Ambassador Yousef Al Otaiba Visits Museum Of Tolerance In Los Angeles*. Retrieved from Pakistan Point: https://www.pakistanpoint.com/en/story/579987/ambassador-yousef-al-otaiba-visits-museum-of-tolerance.html

Pinfari, Marco (2011). Nothing but Failure? The Arab League and the Gulf Cooperation Council as Mediators in Middle Eastern Conflicts. International Negotiation.https://doi.org/10.1163/157180611X592373

Quora. (2016). *Would it be a problem to go to Emirates with an Israeli stamp on a French passport ?* Retrieved from Quora: https://www.quora.com/Would-it-be-a-problem-to-go-to-Emirates-with-an-Israeli-stamp-on-a-French-passport

Ravid, B. (2010). *WikiLeaks Blows Cover Off Israel's Covert Gulf States Ties*. Retrieved from Haaretz: https://www.haaretz.com/2010-11-29/ty-article/wikileaks-blows-cover-off-israels-covert-gulf-states-ties/0000017f-dbc7-db22-a17f-fff7c8f40000

Ravid, B. (2015). *Exclusive: Israel to Open First Diplomatic Mission in Abu Dhabi*. Retrieved from haaretz: https://www.haaretz.com/israel-news/2015-11-27/ty-article/.premium/israel-to-open-diplomatic-mission-in-abu-dhabi/0000017f-f90a-d044-adff-fbfb00780000

Ravid, B. (2017). *Netanyahu Secretly Met With UAE Foreign Minister in 2012 in New York*. Retrieved from haaretz:

https://www.haaretz.com/israel-news/2017-07-25/ty-article/netanyahu-secretly-met-with-uae-foreign-minister-in-2012-in-new-york/0000017f-f5d4-d47e-a37f-fdfce3a30000

Ravid, B. (2019). *Exclusive: The secret drone deal that created an Israel-UAE rift*. Retrieved from Axios: https://www.axios.com/2019/02/11/secret-drone-deal-israel-uae-iran-netanyahu-mbz

Ravid, b. (2020). *הפגישה החשאית של ארה"ב, ישראל ואיחוד האמירויות נגד איראן*. Retrieved from 13 NEWS: https://13tv.co.il/item/news/politics/politics/usa-israel-uea-999459/

Reuters. (2015). *Israel to open Representative Office in Abu Dhabi, First in UAE.* Retrieved from Reuters: https://www.reuters.com/article/us-israel-emirates-idUSKBN0TG0PG20151127

Shezaf, H., & Donaghy, R. (2016). *Israel eyes improved ties with Gulf states after 'foothold' gained in UAE*. Retrieved from middleeasteye: https://www.middleeasteye.net/news/israel-eyes-improved-ties-gulf-states-after-foothold-gained-uae

Shnidman, R. (2018). *Diamond trade binds Israel and the UAE Together*. Retrieved from Calcalist: https://www.calcalistech.com/ctech/articles/0,7340, L-3750800,00.html

Srivastava, M. (2018). *How Israel's secret soldiers drive its tech success*. Retrieved from The Financial Times: https://www.ft.com/content/c16735e6-e9af-11e8-a34c-663b3f553b35

Sterman, A., & Kalman, A. (2013). *Arab media reports pin Mossad chief in UAE*. Retrieved from timesofisrael: https://www.timesofisrael.com/unconfirmed-reports-pin-mossad-chief-in-uae/

Stewart, C. (2010). *King of Jordan accuses Israel of 'underhand' plot to thwart nuclear project*. Retrieved from Independent: https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/king-of-jordan-accuses-israel-of-underhand-plot-to-thwart-nuclear-project-2001572.html

The Jerusalem Post. (2010). *Israeli flag waved for the first time in Dubai pool*. Retrieved from The Jerusalem Post: https://www.jpost.com/Breaking-News/Israeli-flag-waved-for-the-first-time-in-Dubai-pool

The New York Times. (2018). *Hacking a prince, an emir and a journalist to impress a client*. Retrieved from The New York Times:

https://www.nytimes.com/2018/08/31/world/middleeast/hacking-united-arab-emirates-nso-group.htm

Times Of Israel. (2020). *How I became Chief Rabbi of the UAE and why that matters to global Jewry*. Retrieved from Times Of Israel: https://blogs.timesofisrael.com/how-i-became-chief-rabbi-of-the-uae-and-why-that-matters-to-global-jewry/

Times Of Israel. (2020). *Poll: Nearly 80% of Israelis prefer UAE deal over West Bank annexation*. Retrieved from Times Of Israel: https://www.timesofisrael.com/poll-nearly-80-of-israelis-prefer-uae-deal-over-west-bank-annexation/

UAE Embassy US. (2019). Retrieved from twitter: https://x.com/UAEEmbassyUS/status/1208778907803115521?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1208778907803115521%7Ctwgr%5Eb33bf2d35e64b0a0de14c6319cd98088673c573b%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fthenewkhalij.news%2Farticle%2F175941%2FD8A

Waldoks, E. (2009). *Israeli flag at Abu Dhabi energy parley*. Retrieved from The Jerusalem Post: https://www.jpost.com/middle-east/israeli-flag-at-abu-dhabi-energy-parley

WikiLeaks. (2009). *A LONG HOT SUMMER FOR UAE-SAUDI RELATIONS*. Retrieved from WikiLeaks: https://wikileaks.org/plusd/cables/09ABUDHABI981_a.html

WikiLeaks. (2009). *ACTING A/S FELTMAN,S DISCUSSIONS WITH MFA FOCUS ON LEBANON, ENGAGEMENT WITH SYRIA, ISRAEL'S RELATIONS WITH THE GULF STATES*. Retrieved from WikiLeaks: https://wikileaks.org/plusd/cables/09TELAVIV605_a.html

WikiLeaks. (2009). *ISRAEL'S RELATIONS WITH THE GULF STATES FOCUS ON IRAN, PERCEPTION OF ISRAELI INFLUENCE IN WASHINGTON*. Retrieved from WikiLeaks: https://wikileaks.org/plusd/cables/09TELAVIV654_a.html

Wikileaks. (2009). *SCENESETTER FOR THE PRESIDENT'S MEETING WITH SHAYKH MOHAMMED BIN ZAYED*. Retrieved from wikileaks: https://wikileaks.org/plusd/cables/09ABUDHABI862_a.html

Wikileaks. (2009). *STRONG WORDS IN PRIVATE FROM MBZ AT IDEX -- BASHES IRAN, QATAR, RUSSIA*. Retrieved from Wikileaks: https://wikileaks.org/plusd/cables/09ABUDHABI193_a.html

world jewish congress. (2022). *United Arab Emirates*. Retrieved from world jewish congress: https://www.worldjewishcongress.org/en/about/communities/UAE

Yanover, Y. (2012). *Israelis risk flying through enemy countries to save buck*. Retrieved from The Jewish Press: http:// www.jewishpress.com/news/breaking-news/to-save-abuck- israelis-risk-flying-through-enemy-countries/ 2012/03/01/

YnetNews. (2020). *Trailblazing Jews of UAE are paving path to peace*. Retrieved from YnetNews: https://www.ynetnews.com/article/HkTJd1SQD

Younes, A. (2015). *Israel to open office for renewable energy in Abu Dhabi*. Retrieved from Aljazeera: https://www.aljazeera.com/news/2015/11/27/israel-to-open-office-for-renewable-energy-in-abu-dhabi

Translated References into English

Abbaszadeh Fathabadi, M. & Khosravi, M. (2025). Future Studies of the Regional Security Order in West Asia in the Diplomatic Context after the Abraham Accords: A Study Based on Peter Schwartz's Method. *Diplomatic Interactions*, 3(10), 117–176. https://doi.org/10.22034/dpiq.2025.545627.1051.

Sarkheil, B. (2025). Reconfiguring Diplomatic Interactions between Iran and the UAE: From Complementary Cooperation to Tense Competitive Coexistence. *Diplomatic Interactions*, 3(11), 83–118. https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.560628.1062.

استناد به این مقاله: فلاحی، امیر و صفوی، سیدحمزه. (۱۴۰۴). محرک‌های عادی‌سازی رابطه امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی از منظر دیپلماسی پنهان. *تعاملات دیپلماتیک*، ۳(۱۲)، ۱۵۳- ۱۹۴. e256229 https://doi.org/10.22034/dpiq.2026.599619.1106

The *Diplomatic Interactions Research* Quarterly is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License